

ΜΑΝΟΥΗΛ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ

ΔΙΗΓΗΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΣΓΟΡΙΩ ΕΙΚΟΝΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Μεταξύ τῶν ἀνεκδότων ἔργων τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος ἀκμάσαντος μεγάλου ρήτορος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Μανουὴλ τοῦ Κορινθίου¹ εἶνε καὶ ἡ κατωτέρω ἐκδιδομένη Διήγησις περὶ τῆς σεβασμίας εἰκόνος τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐν Ἀσγορίῳ καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γεγονότων θαυμάτων κατὰ διαφόρους καιροὺς.

Περιλαμβάνεται δὲ ἡ Διήγησις αὕτη ἐν φ. 104^a-132^z τοῦ κώδικος 811 τῆς ἐν Ἀγίῳ ὄρει μονῆς τῶν Ἰβήρων, γεγραμμένου τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, καὶ φέρει ἐν τέλει ἐρυθροῖς γράμμασι τὴν λέξιν Ἰωακείμ, δι' ἧς δηλοῦται πιθανώτατα ὁ βιβλιογράφος.

Ἡ Διήγησις αὕτη, ὡς θέλει πεισθῆ πᾶς τις ἐκ τῆς ἀναγνώσεως, εἶνε ἀξιολογωτάτη πηγὴ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἰβηρίας. Ἀλλὰ στερούμενοι ἐνταῦθα τῶν ἀναγκαίων βοηθημάτων πρὸς διαφώτισιν τῶν ἐν αὐτῇ περιλαμβανομένων προσώπων καὶ πραγμάτων, περιοριζόμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς μόνην τὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου.

Μανουὴλ τοῦ μεγάλου ρήτορος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας Διήγησις περὶ τῆς σεβασμίας εἰκόνος τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς ἐν Ἀσγορίῳ καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γεγονότων θαυμάτων κατὰ διαφόρους καιροὺς. Τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν ὑπὲρ

¹ Ἴδε περὶ αὐτοῦ Ἀθανάσιον Παπαδόπουλον Καραμέα ἐν τῇ Ἐκτετηρίδι Πανασσαοῦ Ἔτ. Γ' (1902) σ. 71 κ. ἑ. — Νέου Ἑλληνομνήμονος Τόμ. Γ' σ. 480 κ. ἑ. Ἀ' σ. 116 κ. ἑ.

ἡμῶν σωτηριώδη ὑπερκάλως πεπληρωκότος οἰκονομίαν, δι' ἧς ἡ λο-
 γική ἡμῶν ψυχὴ πρὸς ἐπίγνωσιν καὶ θεωρίαν ἀνήχθη θεοῦ καὶ διὰ τῆς
 ἀναστάσεως τὸν τε ἀρχαῖακον ὄφιν καὶ τὸν ἐν αὐτῷ θάνατον καταργή-
 5 σαντος καὶ τὴν ἐκ παραβάσεως παλαιωθεῖσαν ἡμῶν ἀνακαινίσαντος
 φ. 104^β φύσιν καὶ δι' ἄκραν ἀγαθότητα ἐπὶ τὸ κρεῖττον ὑ||περφυῶς ἀναπλά-
 σαντος, οἱ θεοὶ μαθηταὶ καὶ αὐτόπται γεγονότες αὐτοῦ ὁμοθυμαδὸν
 ἀλλήλοις συνῆσαν ἐν οἴκῳ τινί, κρυπτόμενοι διὰ τὸν τῶν Ἰουδαίων
 φόβον, καθάπερ τὸ ἱερόν διεξιςιν Εὐαγγέλιον. Οἱς καὶ τῶν θυρῶν κε-
 κλεισμένων ὁ Κύριος ἐπιστὰς τὴν εἰρήνην τε ἐπιβραβεύει καὶ τῷ ἀπι-
 10 στούντι μαθητῇ Θωμᾷ τοὺς τύπους τῶν τοῦ σώματος πληγῶν ὑποδει-
 κνῶσι καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἐκ νεκρῶν τριήμερον πιστουῦται ἀνάστασιν καὶ
 διαταξάμενος εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπελθεῖν αὐτοὺς, εἰς τὸ ὄρος δὴλα δὴ
 τῶν Ἐλαιῶν, αὐθις ἐπιφαίνεται αὐτοῖς καὶ τὸν τῶν ψυχῶν αὐτῶν
 διαλύσας δισταγμὸν τῇ πληροφορίᾳ τῆς δοθείσης αὐτῷ ἐξουσίας ἐν
 15 οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, καίτοι κεκτημένος αὐτὴν ἀίδιως τε καὶ ἐμφύ-
 τως, πλὴν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπιδοθεῖσαν αὐτῷ ἐπισήμησεν ὡς ἀπ'
 αἰτίας ὑπαρκτικῆς δῆπουθεν, παρήγγειλεν αὐτοῖς εἰπὼν Πορευθέντες
 εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει καὶ
 μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
 φ. 105^α || πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς
 21 τηρεῖν πάντα ὅσα ἐντειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πά-
 σας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ταῦτα εἰπὼν καὶ
 παραγγείλας αὐτοῖς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάρας καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς
 διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν δόξῃ πρὸς τὸν
 25 πατέρα· ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθη τὸ σύνολον τοπικῶς κατ' οὐσίαν τὴν θεϊ-
 κήν. Συνῆν γὰρ ἀεὶ αὐτῷ ἀνεκφοιτήτως τῇ τῆς θεότητος φύσει·
 ἀμερῆς γάρ· ἡ τοιαύτη οὐσία παντάπασιν, εἰ καὶ ὡς λόγος ἐκ νοῦ
 τοῦ πατρὸς διὰ σαρκὸς πρὸς ἡμᾶς ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου καὶ Θεοτό-
 κου δι' ἄφατον ἐπεδήμησεν ἔλεος τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον ἀνακαθαίρων
 30 καὶ παραδόξως ἀναπλάττων καὶ ἀνακαλούμενος τῇ θεοπρεπεῖ διδαχῇ
 κατὰ τὸ ἐν Ψαλμοῖς εἰρημένον Ἄπισταις τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἔ-
 φ. 105^β σατο αὐτοὺς καὶ ἔρρύσατο ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν. || Τοῦ Κυρίου

3. ἀρχαίκακον 5. τοκρεῖττον 9-10. ἀπιστούντι 12. ὄρος δη-
 λαδῆ 22. εἰπὼν 25. τοσύνολον 30. διδάχων

Ε.Υ. ΤΗΣ Κ. Π. Π.
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τοίνυν οὕτω μετὰ τοῦ θεωμένου ἑαυτοῦ προσλήμματος εἰς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος ἐνώπιον τῶν μαθητῶν καὶ τῆς πανάγνου συμπαρούσης Θεοτόκου, ὑπέστρεψαν οἱ Ἀπόστολοι εἰς Ἱερουσαλήμ κατὰ τὸν θεῖον Λουκᾶν μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν διὰ παντός ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεὸν καὶ τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν ἐπενδυ- 5 θῆναι προσκατεροῦντες κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἐπαγγελίαν τε καὶ ὑπόσχασιν. Καὶ ὄντα κατὰ τὴν τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραν τοῦ παναγίου Πνεύματος αὐτοῖς ἐπιφοιτήσαντος μετ' ἤχου καὶ πνοῆς βιαίας ἐν εἰδει πυρίνων γλωσσῶν, γνώσεως θείας καὶ σοφίας καὶ ἰσχύος ἀφάτου, θαυμάτων ἀνεπλήσθησαν· καὶ στομαθέντες οὕτω τοῖς θεουργι- 10 κοῖς χαρίσμασι τοῦ παναγίου Πνεύματος οἱ θεοὶ τοῦ λόγου μύσται τε καὶ ἀπόστολοι || πρὸς τὴν τοῦ Κυρίου διαγωγὴν τε καὶ ἀποστολὴν φ. 106^α ἠτοιμάζοντο καὶ κλήροις τὰ τοῦ κόσμου διμερίζοντο πέρατα καὶ σὺν προθυμίᾳ ἕκαστος τὸ λαχόντα αὐτῷ ἐκ θεοῦ τοῦ κόσμου μέρος δεχόμενος πρὸς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπέραγον μητέρα 15 καὶ κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκον ἀπήρχετο, ἐν Ἱερουσαλήμ οὖσαν ἐν τῷ τοῦ ἡγαπημένου μαθητοῦ οἴκῳ καὶ παρθένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅστις ἄρα καὶ διηκόνει αὐτῇ ἐξυπηρετῶν τὰ χρειώδη μετὰ πλείστης προσοχῆς τε καὶ εὐλαβείας μέχρι τῆς πρὸς τὸν Κύριον καὶ υἱὸν αὐτῆς μεταστάσεως. Ἀπερχόμενος τοίνυν ἕκαστος πρὸς αὐτὴν καὶ πρηνῆς 20 γενόμενος ἐπὶ γῆς προσεκύνει αὐτῇ μετὰ πολλοῦ τοῦ φόβου καὶ τρόμου καὶ σὺν δάκρυσιν τὴν ἐκ τοῦ || Κυρίου βοήθειαν διὰ τῶν αὐτῆς φ. 106^α θεοπειθῶν δεήσεων ἐζητεῖτο καὶ οὕτως ἐφοπλιζόμενος τῇ ἀμάχῳ καὶ κραταιᾷ δυνάμει τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας αὐτῆς μετὰ χαρᾶς ὅτι πλείστης πρὸς τὸν προκείμενον αὐτῷ τοῦ κηρύγματος προσεχώρει 25 ἀγῶνα. Τότε δὴ τότε καὶ ὁ θειότατος καὶ πρωτόκλητος τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέας, καὶ πρότερον ἰσως συνήθης ὢν ἀεὶ πρὸς αὐτὴν ἀπέρχεσθαι μετὰ τοῦ ὀμαιμόνος αὐτοῦ Πέτρου τοῦ κορυφαίου καὶ δουλικῶς αὐτὴν προσκυνεῖν καὶ τὰ εἰκότα σὺν εὐλαβείᾳ πλείστη διακονεῖν, μάλιστα δὲ μέλλων ἐν τῇ τοῦ κηρύγματος ἐξελθεῖν διακονίᾳ, 30 τοῦτο σὺν πολλῷ τῷ περιόντι τῆς ψυχικῆς ζέσεως ἀπεργάζεται. Καὶ δὴ ἀπελθὼν πρὸς τὸν Ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν, ὄντα καὶ αὐτὸν ἕνα τῶν ἑβδομήκοντα || Ἀποστόλων καὶ τηνικαῦτα ἐν Ἱε- φ. 107^α

1. θεωμένου 4. διαπαντός 5. ἐξὑψους 6 (καὶ κατωτέρω πολλαχού), τὸ
7. ὄντα 20. πρηνῆς 33. ἐβδομήκοντα

ρουσαλήμ διατρίβοντα, διαπύρως ἐξαιτεί τὴν τῆς Θεομήτορος ἐκτυ-
 πωθῆναι αὐτῷ ἐν σανίδι τινὶ πανάγιαν μορφήν, ἐν' ὧς ἐφόδιον καὶ
 ὄπλον ταύτην λαβὼν κραταῖον πρὸς τὸν τοῦ κηρύγματος προσχωρήσῃ
 ἀγῶνα. Τοῦτου δὲ γενομένου λαβὼν τὸ ἐκτύπωμα τῆς μορφῆς ὁ θεῖος
 5 Ἀπόστολος πρὸς τὴν ὑπέραγχαν ἄπεισι Θεοτόκον, καὶ πεσὼν ἐπὶ γῆς
 προσεκύνει αὐτῇ καὶ μετὰ δακρύων τὴν αὐτῆς ἐπιζήτηί εὐλογίαν τε
 καὶ εὐχὴν. Καὶ ἀνανεύσας βραχὺ ἐπέδειξεν αὐτῇ καὶ τὴν ἐγγα-
 ραχθεῖσαν τῇ σανίδι σεβασμίαν αὐτῆς μορφήν, Ταύτην, λέγων, Κυρία
 μου, φυλακτήριον ἀνελαβόμεν ἐν τῇ ὁδῷ ἰσχυρόν. Ἡ δὲ, ἐμβλέψασα
 10 τῇ εἰκόνι καὶ σὺν χαρμονῇ ἐπιμειδιάσασα ψυχικῇ, ἔφη· Ἡ χάρις τοῦ
 ρ. 107⁶ ἐξ ἐμοῦ τεχθέντος θεοῦ λόγου || εἶη μετὰ σοῦ. Ἦδη γὰρ ἔχεις με καὶ
 αὐτὴν συνεργούσαν σοι πρὸς τὸ τῆς πίστεως κήρυγμα. Οὕτως δ' εἶ-
 πούσης τῆς Θεομήτορος, ὁ Ἀπόστολος καὶ αὐθις πρηνῆς γενόμενος
 καὶ σὺν δάκρυσι προσηκόντως εὐχαριστήσας, ἐξῆλθε χαίρων καὶ ἀγαλ-
 15 λόμενος καὶ, τὸν τῆς ἀληθείας κηρύσσων λόγον, διῆλθε Μεσοποτα-
 μίαν τῆς Συρίας καὶ Δαμασκόν, Καισάρειάν τε καὶ Καππαδόκειαν,
 Ἰκόνιον τε καὶ Ἄγκυραν τῆς Παμφυλίας. Νεοκαισάρειάν τε διελθὼν,
 ἔφθασε μέχρι τῶν τῆς Ἰβηρίας λεγομένης ὁρίων.

Τίς δ' ἂν ἀρκούντως διηγῆσαιτο τὰ ἐν τοῖςδε τοῖς τόποις, οἷς τὸν
 20 λόγον τῆς ἀληθείας κατὰ πάροδον διαβαίνων ὁ θεῖος Ἀπόστολος ἐν-
 ἴσπειρε γεγονότα θαύματα ὑπ' αὐτοῦ διὰ τῆς χάριτος τῆς ἐπιπερο-
 ρ. 108^α μένης αὐτῷ θείας εἰκόνας || τῆς ἀχράντου Θεομήτορος; Ὅμως μέντοι
 τὰ ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ γεγονότα θαύματα, ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα, ὡς ἐν
 τύπῳ ἐπιθεῖν ἐπιγόμενοι, τᾶλλα διὰ [τὸ] τοῦ λόγου παρίμεν μῆ-
 25 κος, τὴν βραχυλογίαν ἀσπαζόμενοι.

Ἄλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον καὶ τῆς ἐφεξῆς ἐχώμεθα διηγήσεως.
 Ἐπεὶ δ' ἠκηκόει ὁ Ἀπόστολος ὡς τὸ ἐν Ἰβηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἔθνος
 λίαν ἀνήμερόν ἐστι καὶ αἰμοβόρον καὶ τῇ τῶν εἰδώλων πλάνῃ καὶ
 ἀθείᾳ προσφκειωμένον καὶ μάλιστα τῇ πυρσολατρείᾳ, πρὸς ἐκεῖνο τὸ
 30 μέρος ἐξώρμησε καὶ ἐλθὼν ἔφθασεν ἐν τόπῳ λεγομένῳ Ἀτζαρᾷ, ἐνθα
 ὁ Ἀπόστολος πολλοὺς καθυπέμεινεν πειρασμοὺς ὑπὸ τοῦ ἀτιθάσου τῶν

- 1-2. ἐκτυπωθεῖναι 2. σανίδη 6. μεταδακρύων 8. σανίδη
 11. ἐξεμοῦ 12. συνεργούσαν 13. πρηνῆς 14. προσεικόντως
 16. καισάρειάν 17. ἰκόνιον ἄγκυραν 20. διηγῆσθε
 24. γεγονόντα 24. ἐπιγόμενοι τᾶλλα τὸ λείπει 29. προσωκειομένον
 34. ἀτιθάσου.

ἐκείσε ἀνθρώπων δήμου. Ἀλλὰ τῆ τῶν θαυμάτων ἐνεργείᾳ καὶ δυνά-
 μει καὶ τῆ τῆς εἰκόνας τῆς Θεομήτορος χάριτι τὸ ἀνήμερον ἐκείνο
 ἔθνος εἰς ἡμερότητα καὶ γαλήνην κατέστη. Τῆ γὰρ || ἐν γῆ μόνῃ τῆς φ. 108^c
 εἰκόνας καταθέσει πηγὴ ἀναδύθη νάματος ἡδυτάτου καὶ ποτίμου, ἥτις
 καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐστὶ περισώζομένη, ἐν ἧ πλείστους τε βαπτίσας 5
 καὶ ἰάσεις ἐπιτελάσας πολλὰς, ναὸν ὑποδόμησε καὶ ἱερὸν ἐν αὐτοῖς
 καταστήσας ἑσπευδε μεταβῆναι. Οἱ δὲ οὐκ εἶων ὅλως αὐτὸν, ἀλλ'
 ἐδίδοντο αὐτοῦ θερμῶς συνεῖναι αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ, τὴν τῆς Θεομήτορος
 εἰκόνα καταλιπεῖν αὐτοῖς καὶ οὕτως ἀναχωρῆσαι. Ὁ δὲ ἴσην τῆ εἰ-
 κόνι ποιησάμενος σανίδα ἐπιθήκεν ἐπάνω τοῦ χαρακτῆρος τῆς μορφῆς 10
 τῆς Θεομήτορος, καὶ παραδόξως ὁ χαρακτῆρ ἐνετυπώθη τῆ σανίδι,
 ἦν περ ὡς θεῖόν τι χρῆμα οἱ πρόσκοικοι λαβόντες τοῦ χώρου τὴν μετά-
 βασιν ἀσμένως τῷ Ἀποστόλῳ παρεχώρησαν.

Ὁ δὲ διερχόμενος τὸν ἐφεξῆς τόπον καὶ τὸν τῆς ἀληθείας κηρύσ-
 σων λόγον κατήνησε μέχρι πόλεως λεγομένης Ἀσγορίου. Ἐν ταύτῃ 15
 δέ τις ἐπίσημος οὔσα γυνὴ χήρα, ἧ ὄνομα Σαμφουάρα, ἥτις εἶχεν
 υἱὸν, καὶ αὐτὸς ἐν ἀσθενείᾳ πολυχρο||νίῳ δακνηθεὶς ἐτελεύτησε καὶ φ. 109-
 πένθος ἦν μέγα γινόμενον ἐπ' αὐτόν. Τοῦ οὖν Ἀποστόλου ἐν τῇδε
 τῇ πολιτείᾳ τὸν τῆς ἀληθείας ἐφαπλοῦντος λόγον καὶ τοὺς μὲν πει-
 θομένους καὶ τῇ πίστει προσερχομένους ἰάσεις τε καὶ χαρίσματα πνευ- 20
 ματικὰ λαμβάνειν τῆ ἐπιθέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ, τοὺς δὲ μὴ πειθο-
 μένους τοῖς σφῶν πάθεσι παραχωροῦντος φθείρεσθαι, κἀντεῦθεν ἦν
 ἰδεῖν παράδοξόν τε καὶ ἐξαισίον θέαμα, τοὺς μὲν ἐν νόσοις κειμένους
 εἰς ὑγίαν τελείαν τῇ πίστει μετατιθεσθαι, τοὺς δ' ἀπιστίᾳ συνεχο-
 μένους εἰς δαιμονιώδη ἀποκρημνίζεσθαι νόσον. Τοῦτων δὲ οὕτως ἰχόν- 25
 των, ἀννήχθη τῇ Σαμφουάρα τὰ κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον. Ἡ δὲ
 διὰ τάχους αὐτὸν μετακαλεσαμένη· Πόθεν, ἴφη, ἄνθρωπε, παραγέγονας
 καὶ τί σου τὸ ὄνομα καὶ ἐπιτήδευμα, καὶ διὰ τί πρὸς ἡμᾶς παραγέ-
 γονας, ἄλλοιθενεὶς ὄντας καὶ πολλοῖς ἀθανάτοις θεοῖς προσανέ||χοντας, φ. 109^c
 Κρόνῳ τε καὶ Διὶ καὶ Ἄρει, Ἡλίῳ τε καὶ Ἀφροδίτῃ καὶ Ἑρμῇ 30
 καὶ Ἑκάτῃ καὶ τοῖς λοιποῖς χθονίοις; Ὁ δὲ ἐξ Ἱεροσολύμων τυγ-
 χάνειν ἴφη, Ἰουδαῖόν τε τὸ γένος, Χριστιανὸν δὲ τὴν θρησκείαν καὶ

- | | | | | |
|-----------|-------------|------------|--------------|--------------|
| 3. γαλήνη | 5. ἐστιν | 7. οὐκείων | 10. σανίδι | 12. θεῖον τί |
| 16. γυνή | 17. πολυχρο | χρονίω | 23. ἐνόσεις | κίμένους |
| 24. ὑγίαν | ἀπιστεία | 27. διατί | 32. Ἰουδαῖον | τὲ |

δοῦλον καὶ μαθητὴν καὶ ἀπόστολον Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 θεοῦ, τοῦ νεύματι μόνῳ τοὺς νεκροὺς ἀνιστῶντος, μηδὲν δ' ἄλλο εἶ-
 δότα, ὅτι μὴ μόνον τὰ πάθη τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἰατροῦσιν
 τῇ ἐπικλήσει καὶ χάριτι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν προς-
 5 ερχομένων ὀλοψύχως αὐτῷ καὶ βαπτιζομένων εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πα-
 τρός καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τούτων οὖν ὡς ἐν συν-
 τόμῳ τῶν λόγων ἀκούσασα Σαμφουάρα, φησὶν· Εἴπερ δοῦλος ὑπάρ-
 χεις τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐλέησόν με τὴν
 ἀθλίαν καὶ ἀνάστησόν μου τὸν παῖδα, ἐπ' αὐτὸν καὶ μόνον τὰς ἐλ-
 10 πίδας σαλεύουσαν. Ἄλλ' ἐὰν πιστεύσης, ὁ Ἀπόστολος ἔφη, αὐτοῦ
 φ. 110* τῷ ὀνόματι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. || Ἡ δὲ κατὰ τὸν πάλαι
 Ἰάειρον σὺν δάκρυσιν ἐξεβόησε· Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπι-
 στία. Τότε ὁ θεὸς Ἀπόστολος τὴν τῆς πανάγνου Θεομήτορος εἰκόνα
 ἐπιφερόμενος καὶ ἐπιθεὶς ἐπάνω τοῦ τεθνεώτος καὶ ἐπευξάμενος, εἰς
 15 οὐρανὸν ἀτενίσας τὸ ὄμμα, ἐστὼς ἦν ἐφ' ἱκανὴν ὄραν· καὶ ἰσταμένου
 οὕτω καὶ προσευχομένου, ὁ νεκρὸς ἐγερθεὶς ἀνεκάθησε, καὶ πάντες ἐπὶ
 τῷ παραδόξῳ τούτῳ ἐξίστησαν θεάματι.

Εὐθὺς οὖν ἡ μήτηρ τοῦ ἐγερθέντος Σαμφουάρα, τοῖς ποσὶ προσπε-
 σοῦσα τοῦ Ἀποστόλου καὶ ἠδέως καταφιλοῦσα σὺν δάκρυσιν, πύχα-
 20 ρίστει τῷ τῶν ὄλων θεῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ σωτῆρι· καὶ πιστεύσασα
 ὀλοψύχως ἔβαπτίσθη αὐτῇ τε καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς παραυτίκα, καὶ σὺν
 αὐτοῖς ἔβαν τὸ τῆς πόλεως πλῆθος. Εἶχον δὲ καὶ ναὸν εἰδωλικὸν
 Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἀρτέμιδος· οἱ δὲ ἱερεῖς τῶν τοιούτων εἰδώλων
 φ. 110* πολλοὺς τῷ Ἀποστόλῳ πειρασμοὺς ἐνεποίουν καὶ τὸ πλῆθος || τῶν
 25 ἀνθρώπων ἀνέσειον κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀπόστολος πρὸς αὐτοὺς ἔφη·
 Θέelite ἵνα ἴδητε τὴν τε ἰσχὺν τοῦ ἀπ' ἐμοῦ κηρυττομένου θεοῦ καὶ
 τὴν τῶν ὑμετέρων ψευδωνύμων θεῶν ἀσθένειαν; Ἀνοιχθήτω ὁ ναὸς
 οὗτος· καὶ ἰσταμένων τῶν εἰδώλων, τῶν ὑμετέρων δῆλα δὴ θεῶν, εἰς-
 ενέγκω καγὼ ἔνδον τήνδε τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα. Καὶ κλείσαν-
 30 τες ἀσφαλῶς τὰς τοῦ ναοῦ θύρας, ἴδωμεν ἐπὶ τῇ αὐρίῳ ἀνοίξαντες
 τὸ γενησόμενον. Τοῦτο δὲ φανέν ἀρεστὸν πᾶσι γέγονε. Καὶ τῇ ἐπ-
 αὐρίῳ, τῶν τοῦ ναοῦ πυλῶν ἀναπετασθεισῶν, εἰρηται ἡ μὲν εἰκὼν

7. εἴπερ 11. τὸ 15. ἐφ' ἱκανὴν ὄραν 21. ἐβαπτίσθη αὐτῇ
 23. ἀπόλλωνός 26. κηρυττομένου 27. ψευδωνύμων 28. δηλαδὴ
 29. καγὼ

τῆς πανάγνου Θεοτόκου Ισαμήνη καὶ ἀστράπτουσα ὡς τὸ ἡλιακὸν φῶς, τὰ δὲ εἰδῶλα ἐπὶ τῆς γῆς συντετριμμένα εἰς λεπτά. Καὶ οὕτω πάντες μιᾶ φωνῇ Μίγας ὁ τῶν Χριστιανῶν θεὸς ἐξεβόησαν· καὶ εὐθὺς τὰ τῶν εἰδώλων συντρίμματα ῥίψαντες ἔξω τοῦ ναοῦ καὶ τέμενος θεοῦ καὶ ἐκκλησίαν πεποιηκότες, ἐδοξολόγουν ἐν αὐτῇ τὸν τῶν ὄλων 5 θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ ἥν ἰδεῖν χαρὰν μεγάλην καὶ ἀνεκλάλη- φ. 111. τον γινομένην ὑπὸ παντός τοῦ πλήθους ἐπὶ τε τῇ τοῦ υἱοῦ τῆς Σαμφουάρας ἐγέρσει καὶ τῇ μεταθείσει τῆς πίστεως ἀπὸ τῆς τῶν εἰδώλων πλάνης καὶ πυρσαλατρίας ἐπὶ τὸν ὄντως ὄντα θεὸν τὸν καὶ νεκροὺς αὐτοῖς ζῶν ἐμπνέοντα μόνῳ τῷ νεύματι. 10

Τοῦ οὖν Ἀποστόλου μετὰ ταῦτα ἐπειγομένου μεταβῆναι καὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ κηρύγματος ἔχουσαι, ἡ Σαμφουάρα σὺν παντὶ τῷ πλήθει τῶν πεπιστευκότων πολλαῖς δεήσεσι παρακατέσχον αὐτὸν ἐπὶ τινα καιρὸν τῆς αὐτοῦ ἐπαπολαῦσαι ψυχωφελοῦς διδαχῆς. Ἐπίσκοπον τοίνυν καταστήσας καὶ ἱερεῖς καὶ κληρὸν ἐκκλησίας εἰς δόξαν θεοῦ 15 πρὸς ὁδὸν αὐθις ἐτρέπετο. Ἡ δὲ Σαμφουάρα σὺν τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἐπιλέκτῳ πλήθει παντὶ τοῖς ποσὶ προσπεσοῦσα, θερμῶς ἐκείτο δεομένη τὴν τῆς Θεομήτορος αὐτοῖς δωρηθῆναι σεβασμίαν εἰκόνα, ἐν' ἐν τῷ ῥηθέντι εἶη ναῶ ἥ καὶ ἔχοιεν εἰς φυλακτῆριον καὶ ἁγιασμόν ψυχῶν φ. 111 τε καὶ σωμάτων. Καὶ γοῦν ταῖς αὐτῶν παρακληθεῖς δεήσεσι, δέδωκε 20 μὲν, πλὴν καὶ αὐθις ἑτέραν κατασκευασάμενος σανίδα, ἰσομήκη τε καὶ ἰσόπλατον, ἐπέθηκεν ἐπάνω, καθάπερ ἐν τῷ Ἀτζαρᾶ πεποιήκει. Καὶ αὐθις παραδόξως τῆς μορφῆς ἐντυπωθείσης τῇ σανίδι, τὸ μὲν πρωτότυκον δέδωκεν αὐτοῖς, ὡς εἴρηται, ἐναπομεῖναν τῷ Ἀσγορίῳ, ὅπερ καὶ μέχρι τοῦ νῦν αὐτόσε μένει προσκυνούμενον, τὸ δὲ νεογνὸν 25 ἐκτύπωμα ὁ Ἀπόστολος λαβὼν ἀπήρχετο. Ἀλλὰ καὶ τούτου τοῦ θείου ἐκτυπώματος τῆς πανάγνου Θεομήτορος τὸν ἐφεξῆς διερχομένου τόπον καὶ τὸ τῆς σωτηρίας κήρυγμα πᾶσιν ἐξαπλοῦντος, πολλοὶ προσῆλθον τῇ πίστει καὶ τὸ θεῖον ὑπ' αὐτοῦ λαβόντες βάπτισμα καὶ κληρὸς γεγονότες θεῖος θερμῶς αὐτοῦ ἰδεήθησαν, ἵνα τοῦτο αὐτοῖς δωρηθῇ- 30 ται. Καὶ μέντοι ἥ δεδώρηται αὐτοῖς, καὶ, ὡς φασὶ τινες, τὸ εἰς ἐπὶ φ. 112. καὶ νῦν περισωζόμενον ἐν τῇ τοῦ Σαπερτίου μονῇ ὑπάρχει.

1. ἡλικὸν 5. ταυτῆ 11. ἐπιγομένου 12. κηρύγματος 14. ψυ-
χωφελούς 21. ἰσομήκη 23. ἐντυπωθείσης 26-27. τοῦτο
τὸ θεῖον ἐκτύπωμα 28. κήρυγμα

Ὁ θεὸς τοιγαροῦν Ἀπόστολος, καταβάς εἰς Βαθὺ λεγόμενον, ἐνθα
 λιμὴν ἐστὶ, διεπέρασε πρὸς Σεβαστούπολιν, καὶ, τὸν τῆς ἀληθείας
 κηρύσσων λόγον, διήλθε Μιγκραλλίαν τε καὶ Ἀβγαζίαν καὶ Σαυρο-
 ματίαν, Σουγδαίαν τε καὶ Γοθθίαν, καὶ, τὸ ἕτερον μέρος τοῦ Πόντου
 5 διεληθὼν, κατήντησεν εἰς Βυζάντιον, ἐν ᾧ, Στάχυν καταστήσας ἐπί-
 σκοπον, ἵνα τῶν ἰσδομήκοντα ἀποστόλων, ἀπῆλθεν εἰς Ἡράκλειαν
 Θράκης. Κακεῖσε Ἀπελλῆ χειροτονήσας ἐπίσκοπον, ἵνα ὄντα καὶ
 αὐτὸν τῶν ἰσδομήκοντα, διήλθε Ῥωμανίαν ἅπασαν καὶ κατήντησεν
 εἰς Πελοπόννησον. Ἐν Πάτραις δὲ τῆς Ἀχαΐας ὑπὸ Αἰγιάτου ἀνθυ-
 10 πάτου κέρδαχος σταυρωθεὶς τελειοῦται. Καὶ οὕτω μὲν ἐν συνόψει
 τὰ κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

¶ 112. Περὶ δὲ τῆς σεβασμίας εἰκόνης τῆς Θεομήτορος, τῆς ἱναπομει-
 νῆσιν τῆ Ἀσογρίῳ καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γεγονότων θαυμάτων ὁ λόγος
 δηλώσων ἔρχεται. Ἦν τοίνυν ἡ σεβασμία εἰκὼν αὕτη ἐν Ἀσογρίῳ ἐν
 15 τῷ προλεχθέντι μικρῷ εὐκτηρίῳ τῷ ἐξ εἰδωλίου μεταβληθέντι εἰς
 ναὸν θεοῦ, τοῖς προσιούσι πᾶσιν ἐν πίστει ἀφθόνως ἰάσεις νέμουσα καὶ
 τὰ αἰτήματα πᾶσι θαψιλῶς ἀποπληροῦσα. Καιροῦ δὲ παρῳχηκότος
 πολλοῦ καὶ τῶν πλειόνων ἰγκρίτων πιστῶν πρὸς τὰς φωτεινὰς καὶ
 αἰωνίους μετακεχωρηκότων σκητὰς καὶ μηδενὸς σχεδὸν ὑπολειμμένου
 20 τοῦ τῆς εὐσεβείας ὑπερασπίζοντος, ἤρξατο κατ' ὀλίγον ἐκλείπειν ἡ
 πίστις καὶ τοὺς μὲν εὐσεβεῖς εἰς ὀλιγότητα συνωθεῖσθαι παντάπασι,
 τοὺς δὲ τὴν ἀσέβειαν νοσοῦντας εἰς πλῆθος φεῦ ἐπεκτείνεσθαι, τὴν
 παλαιὰν πυρσολατρείαν καὶ εἰδωλομανίαν ἀνακινουῦντας. Ὅθεν δῆτα
 καὶ σχεδὸν παντελῶς ἐν τῇ λεγομένῃ κάτω Ἰθρηίᾳ τῆς πίστεως
 φ 113. ἐκλειοπιείας, ἀνίστη βασιλεὺς τις ἐν αὐτῇ Μοίρανης ὄνομα || εἰδωλι-
 κὴν νοσῶν ἀθεότητα καὶ πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν πρὸς ἀπώλειαν συν-
 ωθῶν. Ἄλλ' ὁ διὰ τῶν μικρῶν καὶ εὐτελῶν ἔργα μεγάλα τε καὶ
 λαμπρὰ κατασκευάζων θεὸς οὐκ ἀφῆκεν ἐπὶ πολὺ τὴν τοιαύτην εἰδω-
 26 λικὴν ἐπιδοθῆναι ἀθεότητα· ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ ὁδηγίᾳ Νίνα τις γυνὴ
 30 ἱναρέτῳ πολιτείᾳ καὶ βίῳ ἰσαγγέλω λαμπρυνομένη ἔλθοῦσα τὸν τῆς
 ἀληθείας λόγον γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἀνεκήρυττε καὶ τὸν βασιλεῖα Μοί-

2. λιμὴν ἐστὶ σεβαστούπολιν 3. κηρύσσων ἀβγαζίαν 3-4. σαυρο-
 ματίαν 7. κακεῖσε 9. πελοπόννησον 10. κέρδαχος 15. εἰσειδωλίου

17. καιροῦ 18. φωτινὰς 19. μετακεχωρηκότων 21. συνωθεῖσθαι
 24. ἰσείρια 25. ἐκλειοπιείας 26-27. συνοθῶν 29. νίνα

ρανιν πολλοῖς ἐλέγξασα λόγοις κατήσχυνε, καὶ νοθετικῶς κατηγή-
 σασα ἐδάπτισε, καὶ φωτισμοῦ ἅπαντα τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐνέπλησεν
 καὶ πάλιν ἀναλάμψαι τὴν θεοσίθειαν ἐν ὄψῳ τῷ ἐκείσε κατέστησε
 χώρῳ. Ἀμέλει καὶ πρὸς τὴν τῶν πόλεων βασιλίδα, τὴν Κωνσταν-
 τίνου φημί, διακηνησάσης καὶ ἄλλα τὰ παρακολουθήσαντα ποιησάσης 5
 τῆς τοιαύτης θεοφιλοῦς γυναικός, ἐπίσκοπον βίῳ καὶ λόγῳ λαμπρῶ
 κειροσμημένον ἐλθεῖν λέγεται. Καὶ οὗτος ἐλθὼν θεῖα συνάρσει αὐ||θις φ. 113#
 ἀναλάμψαι τὴν εὐσίθειαν παρεσκεύασε [κ]αὶ πλατυνθῆναι ἐπιεικῶς.
 Ἄλλ' ὁ τοῖς ἀγαθοῖς βασκαίνων διάβολος, ἐνταυθοὶ καταισχυθεὶς, τί
 προϊόντος ἐδολεῖσατο τοῦ καιροῦ ὁ λίαν παμπόνηρος; Τὸν παμμίαιρον 10
 ἀνεγείρας Μωάμεθ, τοὺς ἀνθρώπους εἰς παντοίαν φιληδονίαν προτρε-
 πόμενον καὶ ἐλευθερίαν τῶν ἀκαθάρτων παθῶν καὶ ἀδηφαγίαν παντο-
 δαπῆ, τὸ κατ' αὐτὸν μυστρὸν ἔθνος εἰς πλῆθος ἄγαν ἐπαυξήθηται
 ἐποίησε πανουργότατα. Εἶωθε γὰρ ὡς τὰ πολλὰ τὸ τῶν ἀνθρώπων
 γένος πρὸς τὰς τῆς σαρκὸς ἡδονὰς εὐκόλως ὑποσύρεσθαι καὶ πρὸς 15
 ἐλευθερίαν ἀκρατῶς παντοίων βρωμάτων καὶ παθῶν κατακρημνίζε-
 σθαι συντομώτατα, καὶ μάλιστα ὁπότεν καὶ νόμον δῆθεν εὑροὶ τού-
 τοις συνηγοροῦντα καὶ παντελῶς τὰς ἡνίας χαλῶντα τοῖς λαοῖς, καθ-
 ἄπερ ὁ βδελυρὸς οὗτος πεποίηκεν καὶ πολλὰς χρῆσθαι γυναιξίν ἀκορέ-
 στως νενομοθέτηκε καὶ πᾶσαν καὶ παντοίαν βλακείαν ἀνεμπο||δίστως φ. 114#
 μετέρχεσθαι καὶ συλλήθην τὰ τῆς αἰσχύνης ἅπαντα ἔργα καὶ πέρα 21
 τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπλῶς νομοθεσίας, ὡς καὶ περὶ αὐτοῦ Ἡσαΐας ἐν
 τῇ τῶν νηστειῶν τρίτῃ τῆς ἑβδομάδος τρίτης πρωὶ φησὶ Καὶ προφήτην
 διδάσκοντα τὰ ἄνομα· οὗτος ἡ οὐρά· τελευταῖος γὰρ πλάνος οὗτος
 ἀνεφάνη ὁ δυσσεβής. Τὸ κατ' αὐτὸν οὖν ἐναγὲς πλῆθος, ὁμορὸν που 25
 τυγχάνον, κατὰ τοῦ χώρου ἐξώρμησε τῶν πιστῶν, καὶ, ἐπελθὼν τῇ
 Ἰβηρίᾳ, πολλοὺς τῶν Χριστιανῶν ἠχμαλώτισε καὶ πλείστους ἐρήμους
 κατέστησε τύπους. Τότε δὲ καὶ τὸ Ἀσγόριον ἐπελθόντες οἱ τοιοῦτοι βάρ-
 βαροι ἐληλάτησαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ Χριστιανοὺς καὶ αὐτὴν τὴν τῆς
 Θεομήτορος εἰκόνα αἰχμαλωτεύσαντες εἰς τὴν ἐκυτῶν ἀπήγαγον γῆν. 30
 Ἐν χρόνοις οὖν ἐπτά οὔσης τῆς σεβασμίας εἰκόνοσ ἐν τῇ αἰχμα-

4. πῶς 6. τῆαύτης θεοφιλοῦς 8. Ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω λείπει ἐνίσταε τὸ
 ἀρχικόν κ τῆς λέξεως καὶ, ὅπερ Ἰμελλε νὰ γραφῆ ἔρυθρόν, ἀλλ' ἠμελήθη. 12. ἀδδη-
 φαγίαν 14. ταπολλὰ 19. ὁ βδελυρὸς 22. ἐνομοθεσίας 24. οὐροῦ
 25. δυσσεβής ὁμορὸν 26. ἐξώρμησε 27. ἠχμαλώτισε 31. οὔσης

λωσίᾳ, ἐν μὲν τῷ Ἀσγορίῳ, ἐνθα τὸ πρότερον ἦν, ζοφώδης τις ὁμί-
 χλη ἐπιπεσοῦσα τὸν τόπον κατεκάλυπτεν ἅπαντα καὶ συνοχὴν θλί-
 114 ψεως ἐνεποίει τοῖς προσώκοις. Ὅθεν καὶ πολλοὶ φυγόντες εἰς τὴν κάτω
 ἀπεληλύθεισαν Ἰβηρίαν, ἐν τῷ τόπῳ δὲ τῶν αἰχμαλωτισάντων στει-
 5 ρωσις κατέσχε δεινὴ ἅπαν θήλυ τῶν ζώων, καὶ οὐδὲν ἐν τοῖς ἐπτὰ
 ἐκείνοις ἔτεσιν εὑρηται τετοκέναι· διὸ καὶ ἀθυμίᾳ πολλῇ συνείχοντο
 ἅπαντες, καὶ λύσιν τῆς τοιαύτης ἐπιζητοῦντες στειρώσειως καὶ στο-
 γαστικῶς ἀνερευνῶντες, οὐδεμίαν τὸ σύνολον εὑρισκόν τοῦ λυποῦντος
 ἀπαλλαγῆν· ἐνθεν τοι καὶ ἐν ταύτῳ συναχθέντων ἁπάντων καὶ πρὸς
 10 ἀλλήλους περὶ τούτου συζητούντων καὶ συνδιασκεπτομένων, εἰς ἕξ
 αὐτῶν παραστάς ἔφη· Οὐκ ἄλλοθεν, ὦ φίλοι, ὡς ἐγώ γε νομίζω, ἢ
 τῶν ζώων ἡμῖν ἀτοκία συνέβη γενέσθαι ἢ ἐκ τοῦ τὴν εἰκόνα αἰχμα-
 λωτίσαι [καὶ] ἐνεγκεῖν ἐνταῦθα, ἦν οἱ Χριστιανοὶ προσκυνεῖν εἰώθασιν,
 ἐπεὶ πολλὰ ὁμοία ἐξω φύσεως θαύματα ἐνεργοῦσιν τὰ τοιαῦτα ἐκτυ-
 15 πώματα. Καὶ, εἰ θελετε γινῶναι εἰ περ ὡς λέγω τὸ πρᾶγμα ἔχει, δεῦτε
 115 ἐνέγκωμεν πῶλόν τινα τῶν εὐγενῶν ἵππων, καὶ ἐν ἡ αὐτῷ ἐπιθέντες
 τὴν εἰκόνα καὶ προσδήσαντες ἀσφαλῶς, ἐπαφῶμεν οὕτω κατὰ πεδίου
 καὶ ἴδωμεν ὅποι ἂν ὁ πῶλος ἀπέρχισθαι ἐξορμήσει. Πάντων δὲ πρὸς
 τοῦτο σὺν προθυμίᾳ ὁμοφωνησάντων, καὶ, ἐπιθέντες τὴν εἰκόνα ἐνὶ
 20 πῶλῳ, ἐπιτηδείως προσδήσαντες, ἐπαφῆκαν οὕτω, καὶ ὁ ἵππος πρὸς
 τὰ τῆς Ἰβηρίας μέρη ὄξυτάτῳ ἀπέτρεχε τῷ κινήματι· σὺν αὐτῷ δὲ
 καὶ ἕτεροι πλείστοι συνηκολουθήκεισαν ἵπποι. Οἱ δὲ, ἐκπλήξει καὶ
 θαύματι συνεχόμενοι, ἐπὶ τὸ ὀρώμενον καὶ τὴν τοῦ λυποῦντος μόνην
 ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆν οὐδεμίαν περὶ τῶν ἵππων ἐποιοῦντο φρον-
 25 τιδα. Ἐλθόντος οὖν τοῦ πῶλου μετὰ καὶ τῶν ἑτέρων ἵππων εἰς τό-
 πον λεγόμενον Ἐλας, ἀντικρὺ Ἀσγορίου, ὃ θαύματος παραδόξου, ἢ
 ἐπιπολάζουσα καὶ λιμνάζουσα ἐκείσε ζοφώδης ὁμίχλη ἐν ἔτεσιν ἐπτὰ,
 ὡς ὁ λόγος φθάσας ἰδῆλωσεν, εὐθύς διασκεδασθεῖσα ἠφανίσθη παντά-
 115 πασι καὶ φωτὸς καὶ λαμπηδόνων ἢ ἐκεῖνος ἅπας ὁ τόπος πεπλήρωται
 30 ἡλιακῶν. Οἱ δὲ τὸν τόπον οἰκοῦντες ἄνθρωποι, τὸ γεγονὸς κατιδόντες
 καὶ τὸν θεὸν μεγάλη τῇ φωνῇ ὀλοφύχως δοξάσαντες, πρὸς τοὺς ἄρω-

1. τίς 5. δεινῆ 6. ἔτεσι 9. ἀπαλαγῆν· ἐνθέντοι ἐνταῦθ
 11. ἄλλοθεν 13. ἦν 15. εἴπερ πρᾶγμα 16. πῶλόν 18. πῶ-
 λος 20. ἐπαφῆκεν 22. συνηκολουθεῖκεισαν 24. ἀπαλαγῆν
 26. ὦ 27. ζοφώδη ὁμίχλη. Ἴδε δασυνομένην τὴν λίξιν ὁμίχλην ἀνωτέρω
 στ. 1 καὶ σ. 419, 10, 30, 32. ἐνέτεσιν 28. ἐδηλωσεν 31. δοξάσαντες

μένους ἀπέτρεχον ἵππους. Ἐλθόντες δὲ καὶ τὴν τῆς Θεομήτορος κατι-
 δόντες εἰκόνα ἐπάνω προσδιδεμένην τοῦ πώλου, ἐστάσει συνεσχίθη-
 σαν καὶ ἀφωνία πολλὴ ἐφ' ἱκανὴν ὥραν· ἔπειτα δὲ, τερατουργίαν εἶναι
 κατανοήσαντες τῆς Θεομήτορος τὸ γινόμενον, χαρᾶ καὶ ἀγαλλιάσει
 συμμίκτω τοῖς δάκρυσιν ἐπεφώνουν αὐτῇ· Καλῶς ἦκεις, ἡ κυρία 5
 ἡμῶν καὶ θεσπαινα, πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἐν ὄρφανίᾳ καὶ πολλῇ ταλαιπω-
 ρίᾳ συζώντας αἰκέτας σου ἐν ἐπιτά ἤδη ἔτεσι, σὺ παντάνασσα, ἡ τοῦ
 ἀενάου καὶ ἀπροσίτου φωτός μήτηρ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας παραδόξως
 ἐπιδημήσασα νῦν, τὴν κατακαλύπτουσαν ἡμᾶς, ζοφώδη τε καὶ νο-
 σώδη καὶ λυπηρὰν διέλυσας ὁμίχλην καὶ || τὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀθυ- ρ. 116·
 μίαν διεσκεδάσας. Ταῦτα δὴ καὶ ὅμοια τούτοις πλείστα μετὰ δακρύων 11
 καὶ χαρᾶς πολλῆς τῆς τοῦ θεοῦ λόγου προσφωνούντων μητρὸς, ἅπαν
 τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος ἐξορμήσαν ἐπέτρεχεν ὅσον τε τοῦ ἱεροῦ
 καταλόγου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ μετὰ φώτων ἀπείρων καὶ θυμιαμά-
 των καὶ ὕμνων προσυπαντῶντες πολλῶν σὺν δάκρυσι κατησπάζοντο 15
 καὶ μετὰ πλείστης δορυφορίας καὶ λαμπρότητος εἰς τὸν ναὸν εἰσῆγα-
 γον, ἐν ᾧ τὸ πρότερον ἦν καὶ μέχρι δὲ τοῦ νῦν ἐν αὐτῷ ἔστιν, ὃν ὁ
 αἰοιδίμος ἐν βασιλευσὶν Ἡράκλειος καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, κατὰ
 Περσῶν ἀπερχόμενος τῶν ἀθίων, μικρὸν ὄντα τὸ πρότερον, ὡς εἶπο-
 μεν, ἐκ βάρων αὐτῶν τῆ τοῦ Κυρίου μητρὶ ὡς θεῖον δῶρον καὶ ἐπι- 20
 νίκιον φιλοτίμως ἀνήγειρεν, εἰς κάλλος τε καὶ μέγεθος ἀξιόλογον ὄντα
 καὶ μέχρι τῆς σήμερον καθορώμενον. Ἀλλὰ καὶ ἐγχωρίος τις τοῦ παρ- ρ. 116·
 χης καὶ αὐτὸς εἰς τὴν τοῦ ναοῦ τοῦδε ἀνόρθωσίν τε καὶ καλλωπισμὸν
 τὰ δυνάτᾳ συμβάλετο. Πολλοὶ δὲ ἀσθενεῖς τε καὶ ἄρρωστοι, τῆ σε-
 βασμίᾳ τῆς Θεομήτορος προσελθόντες εἰκόνη, τὴν Ἰασίν τε καὶ ῥῶσιν 25
 εὐθύς ἀπέλαβον. Καὶ ἄλλα δὲ πάμπολλα τηνικαῦτα ὑπ' αὐτῆς γεγό-
 νασι θύματα, καὶ μέχρι τοῦ νῦν οὐ διαλείπει ἐνεργοῦσα τοῖς ἐν πί-
 στει προσερχομένοις αὐτῇ.

Οἱ οὖν ἀπεληλυθότες πρὸς τὴν Ἰβηρίαν τὴν κάτω, ὡς ἐφθήμεν εἰ-
 πάντες, διὰ τὴν ἐπισυμβῆσαν τῷ τόπῳ ζοφώδη τε καὶ νοσώδη ὁμί- 30
 χλην, ἀκηκοότες τὴν τε παράδοξον τῆς σεβασμίας τῆς Θεομήτορος
 εἰκόνης ἐπάνοδον καὶ τῆς τοιαύτης ζοφώδους καὶ λυπηρᾶς ὁμίχλης

2. πώλου 3. ἐφικανὴν ὥραν 4. χαρὰ 5. συμμίκτω 8. ἀεν-
 νάου 9-10 (καὶ 30). νοσώδη 18. αἰοιδίμος 22. ἐχώριος 24. ἄρω-
 στοι 26. τηνικαῦτα

τελείαν διασκέδασιν τε καὶ διάλυσιν καὶ τὸν θεὸν ὀλοφύχως δοξάσαντες, σὺν προθυμίᾳ πολλῇ πρὸς ἐπάνοδον ἐκινήθησαν. Ὁ δὲ τοῦ
 φ. 117^α τοιοῦτου κρατῶν || τόπου, στρατὸν οὐκ ὀλίγον μεθ' ὀπλων κατόπιν
 αὐτῶν ἐξαποστείλας, παρακατέχειν αὐτοὺς ἐβιάζετο, καὶ οὐδὲως
 5 συνεχώρει αὐτοῖς τὴν ἐπάνοδον. Διὸ καὶ πολέμου βραγέτος ἰσχυροῦ
 μέσον, κατὰ κράτος νενίκηνται οἱ κωλύοντες καὶ σχεδὸν οὐδεὶς ἢ πάνυ
 ὀλέγοι πρὸς τὸν ἐξαποστείλαντα αὐτοὺς ὑπέστρεψάν κατὰ τοὺς πάλαι
 Αἰγυπτίους, τὴν ἐξοδὸν μὴ συγχωροῦντας τῷ Ἰσραηλίτῃ λαῷ. Οἱ δὲ,
 ὕμνον ἐξάδοντες τῇ Θεομήτορι ἐπινίκιον, μετὰ χαρᾶς εἰς τὸ Ἀσγό-
 10 ριον ἐπανῆλθον καὶ τῇ σεβασμίᾳ εἰκόνι σὺν χαρμωσύνῃ πολλῇ προσ-
 κύνουσι καὶ τὰς σωστικὰς ἀνωμολογοῦσι χάριτας αὐτῇ.

Ἦδη δὲ καιρὸς ἐστίν, ὅπως καὶ τὴν εἰς ὕστερον καὶ σχεδὸν ὀλίγον
 πρότερον τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν γεγενημένην αὐθις ἄλωσιν τῆς τε
 πόλεως Ἀσγορίου καὶ αὐτῆς τῆς σεβασμίας καὶ προσκυνητῆς εἰκόνας
 φ. 117^β ὁ λόγος δηλώσῃ. Τοῦ γὰρ τῆς Περσίδος || ἀπάσης κρατοῦντος Για-
 16 γούπη τοῦ ἀθεωτάτου ἐκείνου, σὺν ἀναριθμήτῃ πλήθει κατὰ τῶν ἐν
 τῇ Ἰβηρίᾳ Χριστιανῶν κινήθητος, ὁ αἰοιδίμος καὶ μακαρία τῇ λήξει
 γεγωνὸς ὀρθοδοξότατος τε καὶ εὐσεβέστατος αὐθιγῆς Γοργορᾶς καὶ
 τῷ ὄντι συνετώτατος τῆνικαῦτα ἡγεμῶν καὶ αὐτοκράτωρ ὑπάρχων
 20 τῆς ἐπάνω Ἰβηρίας ἀπάσης, συνδιασκεψάμενος μετὰ τῶν δύο αὐθεν-
 τῶν, τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν θαυμασίων, τοῦ τε αἰοιδίμου Καυχόστρου
 ἐκείνου καὶ Ἰωάννου Μυρζετζαμπούκη, ὃς καὶ μέχρι τοῦ [νῦν] ἐστίν
 ἀρετῇ παντοίᾳ συζῶν καὶ παρθενία καὶ ἀνδρία καὶ ἑτέροις πολλοῖς
 προτερήμασι, τοὺς μὲν ἀνθρώπους μετὰ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς τοὺς
 25 ὑψηλοτέρους καὶ δυσβάτους καταλαβεῖν προσέταξε τόπους, ὡς μηδε-
 μίαν ἐπιβουλήν σχῶσιν παρὰ τῶν ἐχθρῶν· ἑαυτὸν δὲ μετὰ τῶν εἰρη-
 μένων δύο υἱῶν αὐτοῦ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ θαυμασίων μετὰ τοῦ συν-
 φ. 118^α ὄντος || αὐτοῖς φωσάτου ἐν ὄρεινῳ καὶ λίαν συνηρηφαὶ διάγειν ἔκρινε
 τόπῳ καὶ τῶν ἐχθρῶν κατασκοπεύειν τὴν κίνησιν. Διὸ καὶ τὸ Ἀσγό-
 30 ριον ἐπεὶ ἀκρόπολιν ἔτυχεν ἔχον ὑψηλὴν τε καὶ πετρώδη καὶ τοῖς

2. σὺν ἐπάνοδο 5. συνεχώροι βραγέτος 6. οὐδῆς 7. ἀεξαπο-
 στείλαντα 8. δε 9. μεταχαρᾶς δε το 12. καιρὸς ἐστίν ἐσῦστερον
 ὀλίγον 16. κατὰ τῶν 17. αἰοιδίμος 18. γεγωνὸς γοργορᾶς.
 Ἄλλ' ἴδε σ. 422, 14, 23. 423, 1. 424, 24. 431, 3. 21. αἰοιδίμου 26. σχῶ-
 σιν παρατῶν 28. φωσάτου 30 ἐπὶ ἔχων πετρώδη

ἐχθροῖς ἀγεπίθκτον, ἐκέλευσε τὸν λαὸν ἐκείσε ἀνελθεῖν ἅπαντα σὺν τοῖς ἐνυπάρχουσιν αὐτοῖς καὶ τὸν τότε ἐπίσκοπον ὁμοῦ μετὰ τῶν ἱερῶν τοῦ ναοῦ σκευῶν, πολυτελῶν ὄντων [κ]αὶ τῆς σεβασμίας εἰκό- νος, κόσμον κεκτημένης πολυτίμητον.

Τούτου τοίνυν γενομένου, ἐπέλθων ὁ δυσσεβῆς Γιαγούπης ἐκείνος 5 σὺν ἀναριθμήτῳ πλήθει φωσάτου, ὡς εἰρήκαμεν, φθάσας τε καὶ ληισάμενός τινας τόπους καὶ ἔτι περινοστών, οὐδένα τοῦ λοιποῦ ληι- σασθαι εὗρισκεν. Ὅθεν, τὸ πλέον ἀπρακτῶν, διενοεῖτο ἀπελθεῖν ὅθεν κακῶς ἐπελήλυθε. Τέως δὲ καὶ μέχρι Ἀσγορίου γερόμενος, ἀνεπιχει- ρητον || κατεῖδεν ὑπάρχον τὸ φρουρίον, καὶ, παντελῶς ἀπαγορεύσας, ρ. 118^β ἐβούλετο μεταβῆναι. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος ὁ ἐν τῷ φρουρίῳ, ὁ τριεῖς ἔτι 11 ἐκείνος, ὑπὸ τινων παρασυρθεὶς διαβολικῶν λογισμῶν, κατελθὼν τὰς κλειῖς τῷ δυσσεβεῖ ἐνεχείρισε τοῦ φρουρίου. Καὶ οὕτως ὡς θῆρ ἄγριος ὁ δυσσεβῆς εἰσπηδήσας, πάντας κατήγαγε, καὶ ἠχμαλώτισε καὶ πάντα δτήρπασε, σκεύη τε τὰ ἱερὰ τοῦ ναοῦ καὶ αὐτὴν τὴν σεβασμίαν τῆς 15 Θεομήτορος εἰκόνα, κόσμον ἐπιφερομένην πλείστον, ὃν μετὰ τῶν οἰ- κείων χειρῶν ὁ δυσσεβῆς ἐξαγαγὼν καὶ ἀπογυμνώσας, σὺν ἄλλοις τι- σὶν εἰκονίσμασι τῷ πυρὶ παραδοθῆναι προσέταξεν. Οὐ γενομένου, τὰ μὲν ἄλλα τοῦ πυρὸς παρανάλωμα γέγονεν, ἡ δὲ τῆς Θεομήτορος εἰ- 20 κῶν αὕτη, ἃ θαύματος παραδόξου, πυρακτωθεῖσα καθάπερ σίδηρος, ἀσινῆς ὡς τὸ πρότερον πάλιν ἀποκα||τέστη, μηδὲν ἀπὸ τοῦ πυρὸς ρ. 119^α παραβλαφθεῖσα τὸ σύνολον. Τοῦτο δὴ τὸ θαῦμα κατιδὼν τις τῶν Ἀρμενίων ἱερεὺς καὶ ὑφιλόμενος τὴν εἰκόνα καὶ μετὰ τῆς προσηκού- σης τιμῆς καὶ εὐλαθείας μεθ' ἑαυτοῦ ἔχων, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ Ἀσγό- ριον [κ]αὶ προσελθὼν τῷ ἐκείσε ἱερῷ κλήρῳ διηγήσατο μεθ' ὄρκου ὅπερ 25 κατεῖδεν θαῦμα. Καὶ συναχθέντες ἅπαντες, μετὰ φῶτων καὶ ὕμνων καὶ θυμιαμάτων ἀπελθόντες, ἔλαβον τὴν σεβασμίαν ταύτην εἰκόνα καὶ ἤνεγκαν ἐν τῷ ναῷ πάλιν τῷ οἰκητηρίῳ αὐτῆς. Τῷ δὲ δυσσεβεῖ Γιαγούπη ἐκείνῳ εὐθύς κατὰ πόδας ἡ θεία ἄνωθεν συνείπετο δίκη. Ἄμα γὰρ τῷ φθάσαι αὐτὸν εἰς τὸν ἑαυτοῦ χῶρον, διὰ τῶν οἰκείων 30

2. ἐνυπάρχουσιν 5. δυσσεβῆς 6. φωσάτου φθάσαντες 7. ληι- σάμενος τινὰς 11. ἐν ἢ ἐν τῷ φρουρίῳ 12. παρασυρεῖς 13. δυσσεβεῖ 14. (καὶ 17). δυσσεβῆς αἰχμαλώτισε 16. πλείστον 21. ἀπεκατέστη 22. κατιδὼν 23. μετατῆς 25. μεθ' ὄρκου 27. θυμιαμάτων 28. ἤνεγκαν 29. καταπόδας 30. θεῖα

χειρῶν, δι' ὧν τὸν τῆς σεβασμίας εἰκόνας ἀφείλετο κόσμον, διὰ τῶν
 αὐτῶν χειρῶν κόνειον ἔπιεν, καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἰδω-
 ρ. 119^β κεν καὶ ἀπώλετο κακῶς καὶ αὐτὸς καὶ ἰκεῖνοι καὶ τὸ ἥ γένος αὐτοῦ
 ὀλοκλήρως ἀπώλετο καὶ ἐξωλόθρευται. Οὕτως οὐδεὶς ἀπαναισχυντή-
 5 σας τὴν ἄνωθεν ἐκφεύζεται δίκην, καθὼς περ ἐν τῷ Δευτερονομίῳ φη-
 σὶν ὁ θεός· «Ἐγὼ ἀποκτενῶ, καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω, καὶ γὰρ ἰά-
 σουμαι, καὶ οὐδεὶς ἐξελίεται ἐκ τῶν χειρῶν μου, ὅτι ἀρῶ εἰς τὸν οὐ-
 ρανὸν τὴν χειρὰ μου καὶ ὁμοῦμαι τῇ δεξιᾷ μου καὶ ἐρῶ Ἐγὼ ζῶ
 10 ἀνθέξεται κριματος ἡ χεὶρ μου, καὶ ἀνταποδώσω δίκην τοῖς ἐχθροῖς
 μου, καὶ τοῖς μισοῦσί με ἀνταποδώσω· μεθύσω τὰ βέλη μου ἀφ' αἵ-
 ματος, καὶ ἡ μάχαιρά μου φάγεται κρέα ».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου· ὁ δὲ ἀοίδιμος καὶ μακκάριος αὐθέντης
 Γοργορᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ φρουρίου ἀλώσει ἄγαν τε δεινοπαθήσας καὶ λυ-
 15 πηθείς, τὸν μὲν θεήλατον ἰκεῖνον ἐπίσκοπον καὶ χρηματίσαντα προ-
 ρ. 120^α δότην ἰκεῖθεν ἐξώρισεν ἐν ἡδοναῖς, καὶ συνοδικῇ καὶ νομίμῳ κρίσει
 τελείᾳ καθυπέβαλε καθαιρέσει· τὸν δὲ ὀσιώτατον καὶ ἀγιώτατον Συ-
 μειῶν, ἄνδρα ἀρετῇ τε καὶ συνέσει πνευματικῇ καὶ παρθενίᾳ ἐκ βρεφι-
 κῆς ἡλικίας, Ῥωμαῖόν τε ὄντα, ἐκ πόλεως καὶ βασιλίδος Τραπεζοῦν-
 20 τος ἔλκοντα τὸ γένος, γονέων τε εὐγενῶν καὶ ὀρθοδόξων ὄντα υἱὸν καὶ
 τὴν ἰσαγγελον ἐκ νέου μετελθόντα πολιτείαν καὶ πολλαῖς ἐτέραις κε-
 κοσμημένον χάρισιν, ὡς καὶ περὶ τούτου ὁ λόγος ἐξῆς δηλώσει, τοῦτον
 ὁ ἀοίδιμος καὶ μέγας ἐν ὀρθοδοξίᾳ αὐθέντης Γοργορᾶς λόγοις πολλοῖς
 παρακλητικοῖς μόλις κατέπεισε τὸν θρόνον ἀναδέξασθαι ταύτης τῆς
 25 ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀσγορίου καὶ πάσης τῆς ἐνορίας αὐτοῦ.

Τούτου οὖν τοῦ θειοτάτου ἀνδρός εἰς τὸν τοιοῦτον ἀρχιερατικὸν
 ἀναβάντος θρόνον, πολλὰ ἀγαθὰ τῷ τε τόπῳ παντὶ καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ
 ρ. 120^β οὔσι ἥ Χριστιανοῖς καὶ τῷ σεβασμίῳ ναῷ τῆς πανυπεράγνου δεσποί-
 νης ἡμῶν Θεοτόκου προσεπεγένοντο, τὰ μὲν ἐξ οἰκείας σπουδῆς καὶ
 30 κόπου καὶ μόχθου, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἀοιδίμων αὐθεντῶν. Εὐθύς γὰρ

1. διώνως 2. κόνειον 4. ἐξωλόθρευται Ἐν τῇ ᾧ ἡ λέξις κεῖμενον
 ἀναπερομένη εἰς τὸ ἐν τῷ κεϊμένῳ χωρίον ἐκ τοῦ Δευτερονομίου (ΑΒ' 39-40) ἀπά-
 ναισχύνται 8. χεῖρα ὁμοῦμαι 11. μισοῦσι ἀφαιματος 13 (καὶ 23). ἀ-
 οἰδημος 14. δυνοπαθήσας 19. Ῥωμαῖον τὲ 21. πολλοῖς ἐτέροις
 22. ἐξῆς 24. μόλοις κατέπεισε 28. προσεπεγένοντο 30. αὐθεντῶν

ὁ τῷ ὄντι μακαριστὸς καὶ μέγας αὐθεντὴς Γοργοῦρας, πίστιν ὀρθὴν καὶ εὐλάβειαν ἔχων πολλὴν εἰς τὰ θεῖα καὶ τῆ τοῦ ἀρχιερέως ἐπαγαλλόμενος ἀρετῇ τε καὶ κοσμιότητι καὶ συνέσει πνευματικῇ, πολλὰ δεδωρηται τῷ τε σεβασμίῳ τιμένει τῆς Θεομήτορος σκευὴ ἀργυρᾶ τε καὶ χρυσᾶ καὶ κτήματα ἕτερα πλείστα καὶ τῆ προσκυνητῆ εἰκόνι κόσμον 5 δίαχρυσον, καὶ ἐν πᾶσι τῷ ἀρχιερεὶ πειθαρχῶν ἦν. Καὶ ἦν τὸ τοιοῦτον τῆς εἰρήνης ἀγαθὸν τῷ χώρῳ μέχρι τινός, ἀρετῆ ὑπ' ἀρετῆς τιμωμένη τε καὶ λαμπρυνομένη καὶ συναυξομένη. Ἀμίλει καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ προτελευτησάσης, τῆς ἐν μακαρίᾳ || τῆ λήξει γενομένης φ. 121^α αἰμνήστου τετιμένης βασιλίσσης, τῆς ἐναρέτου ἐκείνης καὶ θεοφι- 10 λουῆς, πολλὰ καὶ αὐθις ἀφιερῶτατο κτήματα. Ἐκείσε γὰρ ἐν τῷ ναφ τῆς Θεομήτορος ἐνταφιάσας καὶ μέγα πένθος ἐν αὐτῇ τετελεκῶς, μνημόσωνον ἐποίησε καθ' ἑβδομάδα τελεῖσθαι αἰεὶ ὑφ' ὄλου τοῦ ἱεροῦ ἐκείσε κλήρου ὑπὲρ αὐτῆς· ὅπερ εἰσέτι καὶ νῦν ὑπάρχει τελοῦμενον καὶ πολλοὶ τῶν πενήτων εἰσὶν ἐκείσε τρεφόμενοι. 15

Ἄλλὰ καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ μεγίστου ἐν ἡγεμόσιν μετ' οὐ πολὺ αἰμνήστως καὶ μακαρίως τὸν βίον μεταλλάξαντος ἐπ' ἀγῶσι πολλοῖς καὶ λαμπροῖς κατορθώμασι· πολλοὺς γὰρ καὶ μεγίστους συνεκρότησε πολέμους κατὰ τε τῶν ἀνθισταμένων αὐτῷ ἰχθρῶν καὶ βαρβάρων πολεμίων κἂν τούτοις γε πᾶσι νικητῆς τε καὶ τροπαιοῦχος ἀναδέδει- 20 κται καὶ ἀκαταγώνιστος πάντη διαμεμένηκε, τὴν ἄνωθεν θεῖαν ἔχων ἰσχὺν || συμμαχοῦσαν ἑαυτῷ καὶ συμπράττουσαν διὰ τε τὸ περιὸν φ. 121^β τῆς ὀρθοδοξίας αὐτοῦ καὶ εὐσεβείας καὶ τὸ [πρὸς] πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν χάριεν καὶ κοινωνικὸν καὶ συμπαθὲς καὶ ἀόργητον· λέγεται γὰρ ἐφ' ὄρφ τῆς ζωῆς αὐτοῦ μηδένα τῶν ὑπηκόων τύψας οἰκείᾳ χειρὶ πρὸς 25 τούτοις τὸ φιλότιμον καὶ φιλόξενον καὶ εὐεργετικόν, τὸ πρᾶόν τε καὶ ταπεινὸν εἰς τὰ θεῖα καὶ εὐπειθές· διὰ δὲ τῶν προσόντων αὐτῷ τούτων ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων ἔργων καὶ πράξεων ἡ θεῖα ἄνωθεν ἰσχὺς τε καὶ δύναμις συμμαχοῦσα ἦν αὐτῷ καὶ συμπράττουσα κατὰ τῶν ἐναντίων καὶ ἀντιφερομένων αὐτῷ, ὡς που φησὶν ὁ Κύριος Ἐπὶ 30 τίνα βλέψω ἄλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ ἡσύχιον καὶ ταπεινὸν καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους; Τούτου τοίνυν ἐγγὺς ὀγδοήκοντα γεγονέτος

1. ὁ τῶν 2. ἐπ' ἀγαλλόμενος 6. πιθαρχῶν 7. ἀγαθῶ 8. συναρξουμένη 10. τετισμένης ἐναρέτου 12. τετελεκῶς 21. πάντι 24-25. ἐφ' ὄρφω 26. πρᾶον 28. ἐναρέτων θεῖα

122^a ἑτῶν καὶ μακαρίως ἐν πολλοῖς καὶ γενναίοις κατορθώμασιν, ὡς εἴ-
 ρηται, κοιμηθέντος καὶ πρὸς θεὸν || διαβάντος, ὁ γλυκύτατος λίαν καὶ
 κατὰ πάντα μακαριστὸς Καύχοστρος, ὁ καὶ πρότερος υἱὸς αὐτοῦ, τὴν
 ἀρχὴν τῆς σκηπτουχίας διεδέξατο, ὁ ἐξ ἀγαθῆς ρίζης ἀγαθὸς χρημα-
 5 τίσας βλαστὸς καὶ καρποφόρος στάχυς τῶν ἀρετῶν, ὁ φιλόπτωχος
 καὶ φιλόξενος καὶ πτωχότροφος καὶ κατὰ πάντα χριστομίμητος αὐ-
 θέντης καὶ βασιλεύς. Ἀλλὰ δὴ ποῖα γλῶσσα παραστήσαι δυνηθεῖη
 ὅσα προσῆν αὐτῷ ἀγαθὰ, τὸ ἄκρως εὐσεβὲς τε καὶ ὀρθόδοξον καὶ φι-
 λασθεον, τὸ μεγαλοφυὲς τε καὶ φιλομαθὲς, τὸ γαληνὸν καὶ μακρόθυ-
 10 μον, τὸ ἡδύτατον ὄμμα καὶ εὐπροσῆγορον καὶ εὐσυμπάθητον καὶ πλη-
 ρὲς ἐλεημοσύνης καὶ χάριτος καὶ φιλοτιμίας παντοδαπῆς;

Οὗτος δῆτα, τοιοῦτος ὢν, τὴν ἀρχὴν ἐπηύξησέ τε, καὶ πανταχόθεν
 πάντες συνέρρεον εἰς τὸν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐνοικεῖν τόπον· οὐ μό-
 12^o νον ἐκ τῶν ἀλλογλώσσων, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίων πλείστοι, ἐλθόν||τες
 15 ἀλλαχόθεν μεγάλην ἀναδοχὴν εὐραντο ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἡρετίσαντο κατ-
 οικῆσαι ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἀπολαύειν τῆς εὐμενείας αὐτοῦ καὶ φιλοτι-
 μίας καὶ γλυκειᾶς ἐντεύξεως. Οὐ μόνον γὰρ Ἀράβων καὶ Περσῶν
 καὶ Ἰβήρων γραφὰς καὶ γλώσσας ἀκριβῶς μεμαθηκῶς ἦν καὶ εἰς ἄκρον
 ὡς οὐδεὶς ἄλλος μίαν διὰ τὸ περιὸν τῆς ἀγχινόιας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ
 20 τὴν τῶν Ῥωμαίων γραφὴν καὶ γλῶσσαν τὴν βασιλίδα πασῶν τῶν
 γλωσσῶν μεμάθηκεν ἱκανώτατα, καὶ ἡδύτατα ὠμίλει τοῖς προσιούσι
 καὶ οἰκητήριον ἦν ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις προ-
 τερημάτων. Ὅθεν καὶ εἰς ὅλην ἐπαινετὸς γέγονε τὴν οἰκουμένην.
 Οὗτος δῆτα καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ πανίσρον καὶ σεβάσμιον τῆς Θεομή-
 25 τορος τέμενος πολλοῖς ἀναθήμασί τε καὶ δωρεαῖς κατεκόσμησεν, καὶ
 κόσμῳ τὴν προσκυνητὴν ἐπενέδυσεν εἰκόνα καὶ τὰ περίξ αὐτῆς. Καὶ
 φ. 123. γε εἰς τὰ θεῖα καθόλου εἰπεῖν πολλὴν εὐλάβειαν || καὶ τιμὴν ἐπεδεί-
 κνυσεν, καὶ μάλιστα εἰς τὸν εἰρημένον ἀρχιερέα, στοργὴν τε καὶ ἀγά-
 πην ἔχων πνευματικὴν πολυχρόνιον, ἐπιεικῶς ὑποτασσόμενος ἦν αὐτῷ·
 30 καὶ μίαν, ὡς εἰπεῖν, λαμπροτάτη ἦσαν ψυχὴ ἐν δυσὶν εἰλικρινέσι σώ-
 μασιν ἐνεργοῦσά τε καὶ πράττουσα ὅση δύναμις ἅπαν ἀρετῆς εἶδος.

1. γενναίους 4. σκηπτουχίας 7. ποῖα 14. ἀλλογλωσσῶν
 15. ἡρετίσαντο 17. ἀράβων 18. μεμαθηκῶς 21. ἱκανώτατα
 ὠμίλει 26. κόσμον ἐπένδυσεν 30. ψυχῇ 31. ἐνεργοῦσα τε

Ἄλλ', ὦ τῆς ἐπικήρου ἡμῶν φύσεως, πῶς τὸ ἐφεξῆς εἶπω; Συν-
 ἔχεται γάρ μου βαρεία ἢ ψυχὴ λύπη. Καὶ τούτου γάρ τοῦ ἀγαθοῦ
 οὐκ ἐπὶ πολὺ ἐστερήμεθα, τὸν βίον ἀοιδίμως καὶ μακαρίως μεταμει-
 ψαμένου καὶ πρὸς τὰ αἰώνια μετοικισθέντος ἀγαθὰ, ἅπερ ἠτοιμασεν
 ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Λύπη καὶ κατῆφεια καὶ σκοτομήνη ὄδυ- 5
 νηρὰ κατειλήφεν τὸν χῶρον ἅπαντα, καὶ μάλιστα πάντων τὸν χαρι-
 τῶνυμον αὐθέντην Ἰωάννην Μυρζετζαμπούκην, τὸν ὑπερλίαν αὐτοῦ
 ἠγαπημένον ἀδελφόν τε καὶ τοῦ κράτους αὐτοῦ διάδοχον καὶ πάντας
 τοὺς καθ' αἶμα προσήκοντας || ἀδελφούς τε καὶ ἀδελφὰς καὶ ἔτι πλέον φ. 123^α
 σχεδὸν τὸν εἰρημένον ἀγιώτατον ἀρχιερέα Συμειών, τὸν πάνυ ὁμόψυ- 10
 χον καὶ ἠδύτατον ὁμοδίαιτον. Ἄλλὰ δὴ ποῖα ἐξαρκέσειε γλώττα ἐξ-
 ειπεῖν καὶ παραστήσαι τὸ πένθος καὶ τὴν βαρείαν αἰθάλην τῆς ἀφο-
 ρήτου λύπης ἐκείνης τῆς τηνικαῦτα κατασχούσης αὐτῶν τὰς ψυχάς,
 οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ παντός τόπου
 πληθος; Νεοὶ γὰρ καὶ γέροντες σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν ὄρφανίαν 15
 ὡς κοινοῦ πατρὸς καὶ εὐεργέτου ἐπωδύροντο καὶ πρὸς γῆν νενευκότες
 τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς κόνει κατέπασσον. Ὅσας οὖν ἐν ὄλω τῷ πενθίμῳ
 ἐκείνῳ ἔτει ὁ ῥήθεις αὐτάδελφος αὐτοῦ καὶ διάδοχος τῆς βασιλείας
 αὐθέντης Ἰωάννης Μυρζετζαμπούκης ἐληημοσύνας τε πρὸς τοὺς ἐν-
 δεεῖς καὶ αἰχμαλώτους καὶ πρὸς τοὺς ἱεροὺς καὶ ἀγίους ναοὺς θυσίας 20
 διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀρχιερατικοῦ ἐπεποιήκει συστήματος ὑ||πὲρ τῆς φ. 124^α
 ψυχῆς αὐτοῦ δυσκόλως ἀπαριθμήσειεν ἂν τις. Οὕτως ὁ ἀγαθὸς πατὴρ
 καὶ μήτηρ ἀγαθὴ τε καὶ φιλόθεος, ὁ ἐνδοξότατος δῆλα δὴ καὶ μέγι-
 στος ἠγεμὼν Γοργοῶς σὺν τῇ μακαρίᾳ συνεύνῳ ἑαυτοῦ τετιμένη
 τοιούτους γεγεννήκασιν μεγίστους καὶ παμφαεῖς υἱούς, ὥστε πρὸς μὲν 25
 ἅπαντας τοὺς ἐγχωρίους καὶ ἐγκρίτους ἀπαραμίλλους εἶναι τὴν ἀρε-
 τήν, πρὸς δὲ ἀλλήλους ἴσους κατὰ πάντα καὶ τοῖς τεκοῦσιν ἀμφοτέ-
 ρους ἐξομοιοῦσθαι εἰς τὰ τῆς ἐναρέτου πολιτείας ἀγαθὰ ἔργα. Ὄντως
 ἢ ὑπέρθεος καὶ ζωαρχικὴ καὶ ἀδίαίρετος τῇ φύσει Τριάς, ὁ εἰς τῶν
 ὄλων παντοκράτωρ θεὸς δεδόξασται κἄν τούτοις τοῖς γενναιοτάτοις 30
 καὶ ἐναρέτοις ἀνδράσιν. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανίτω ὁ λόγος.

Τοιγαροῦν διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν καὶ αὐθεντίαν καὶ σκηπτουχίαν

1-2. συνέχεσαι 3. ἀοιδίμως 8. κράτος 11. ποῖα γλώττα
 16. κεινοῦ ἐπωδύροντο 20. ἱερεῖς 23. ὄπλαδὴ 24. τετισμένη,
 ἴδε ἀνωτέρω σ. 423, 10. 27. τεκοῦσιν 32. σκληπτουχίαν

φ. 124^β ὁ χαριτώνυμος οὗτος αὐθέντης Ἰωάννης Μυρζιτζαμπούκης || σπουδὴν
 σὺν θεῷ ἔθετο πλείστην ἅπαν ἀρετῆς εἶδος ἐν ἑαυτῷ ἐπικτήσασθαι
 καὶ παράδεισον εὐαγγελίῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀπεργάσασθαι ἐκ παντοῦ
 ζωηφόρου φυτοῦ καὶ εὐσαμοῦ συγκεκριμένον. Προηγουμένως μὲν ἐκ
 5 μητρικῆς νηδύος τῆ παρθενία καὶ τῆ ἀγνεΐα ὡς θεμελίω θεῷ ἐπιδοῦς
 ἑαυτὸν μέχρι γῆρας ἀμειώτον θεῖα συνάρσει διατετήρηκεν· τριχῶς δὲ
 τὴν θεῖαν ἐξεμελέτησε γραφὴν ἐν ἐπιμελείᾳ ὅσον ἐφικτὸν ἦν ἀνθρώπῳ,
 ἰβηρικῶς τε καὶ ἀραβικῶς καὶ περσικῶς, κατὰ τὸν θεῖον ὡς φασὶ τινες
 Παῦλον ἰουδαϊκῶς τε καὶ ἀραβικῶς καὶ ἑλληνικῶς. Ἀκορίστως δὲ
 10 εἶχε τὸν νοῦν ἀνερευεῖν καὶ καρποῦσθαι τῶν τε φωτεινῶν εὐαγγελι-
 κῶν ῥητῶν καὶ ἀποστολικῶν καὶ τῶν τοῦ θεοῦ Δαυὶδ Ψαλμῶν, ὧν
 περ ἄρα ἡ μελέτη τὸν ἀνθρώπινον εἴωθεν ἀνάγειν νοῦν πρὸς θεόν καὶ

φ. 125^α τὸ ἡδύτατον καὶ ἐράσμιον αὐτοῦ ἐνοπτρίζεσθαι || κάλλος. Εἰς ῥώμην
 δὲ σώματος καὶ μέγεθος καὶ ἀνδρίαν οὐδενὸς τῶν πάλοι ἐκείνων καὶ
 15 ὀνομαστῶν ἐν τούτοις ὑπολείπεται ἡρώων ἀνδρῶν. Ὅθεν καὶ τοῖς
 βαρβάροις ἔχθροῖς φοβερὸς ἀμωσγέπως ἦν καὶ ὀνομαστός σχεδὸν ἐν
 ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ καὶ τριχῇ κατὰ τὸν θεῖον Συνέσιον καὶ αὐτὸς τὸν
 βίον μεμέρικε, βιβλίω, θήρᾳ καὶ εὐχῇ.

Τὴν δὲ φιλοτιμίαν αὐτοῦ καὶ τῆς χειρὸς τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν εὐ-
 20 ποιάν τῆς διηγήσασθαι, τὴν δυσεξαριθμητὸν δὲ μάλιστα ἐλεημοσύνην
 καὶ χορηγίαν καὶ εὐεργεσίαν πρὸς τε τοὺς οἰκείους καὶ φίλους καὶ ξέ-
 νους καὶ πτωχοὺς καὶ αἰχμαλώτους; Πρὸς τοὺς ἁγίους δὲ ναοὺς μάλ-
 ιστα καὶ μοναστήρια, τὰ τε κατὰ τὸ ἁγιώνυμον Ὅρος καὶ εἰς Σί-
 ναιον δὲ ὄρος, πολλὰ δωδῶρηται, ἐνθα τῷ Μωϋσῇ ὁ θεὸς ἐν πυρὶ λε-
 25 λάληκε βᾶτου, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ, ὅπου ἂν ἠκηκόει χρείας τινὸς ἐπιδο-
 φ. 125^β μένους, καὶ αὐτὰ τὰ τῆς οἰκουμένης || ἱεροάγια πατριαρχεῖα δωρεαῖς
 κατέστεφεν ὁ φιλευσεβῆς οὗτος καὶ φιλόθεος αὐθέντης Ἰωάννης Μυρ-
 ζιτζαμπούκης, ἐξόχως δ' εἰς τὸν τῆς πανυπεράγνου δεσποίνης ἡμῶν
 Θεοτόκου ναὸν, ἐν ᾧ ἡ θαυματοποιὸς αὐτῆς ἐστὶν εἰκὼν, περὶ ἧς καὶ
 30 ὁ λόγος οὗτος συνέστηκεν.

Ὅσα δὲ κτήματα κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα ἐπιδαφιλευσάμενος προσ-
 αφιέρωσεν, κῶμας δηλονότι καὶ τόπους καὶ ἱερὰ σκευὴ πολυτελεῆ
 χρύσειά τε καὶ ἀργυρᾶ, λίθους τε τιμίους καὶ μαργάρους πολυτιμῆ-

5. ἀγνεΐα 8. ἰβηρικῶς (καὶ 9). ἀραβικῶς 9. ἑλληνικῶς
 16. ἀμωσγέπως 24-25. λελάκε 25. χρείας 26. ἱεροάγια 29. ἐστὶν

τους καὶ ἕτερα δὴ πλείστα ταῦτα εἰ τις ἱστορήσαι βουλευθεῖν καθ' εἰρμόν, πολύστιχον ἂν συστήσει καθ' αὐτό βιβλίον, ἅπερ ἡμεῖς τὴν βραχυλογίαν ἀσπαζόμενοι παρατρέχομεν. Καὶ γὰρ ἅπαντες ἐκ ταύτης τῆς βασιλικῆς σειράς φιλότιμοι μὲν ἦσαν καὶ εὐμετάδοτοι καὶ εἰς τὸ ἀφιεροῦν εἰς τοὺς ἁγίους σηκοὺς κτήματα καὶ σκεύη πολυτελῆ 5
 || σπουδαῖοι ἐτύγγανον, καθάπερ ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν περὶ τε τοῦ φ. 126^α
 μακαρίτου πατρὸς Γοργοῦ, τοῦ μεγίστου ἡγεμόνος, καὶ τοῦ ἀοιδίμου ἀδελφοῦ Καυχοστρου καὶ τῆς φιλοχρίστου αὐτοῦ μητρὸς, τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ ληξεί γανομένης ὡς καὶ αὕτη περιούσα πολλὰ ἀφιέρωσε κτήματα. Οὐ μὲν δὲ ἀλλὰ καὶ [ἡ] εἰσέτι περιούσα ἀδελφὴ αὐτοῦ καὶ 10
 βασιλὶς Θάμαρις, ἣτις σύζυγος ἦν τοῦ τῆς κάτω Ἰθηνρίας ἀπάσης βασιλείως, καὶ αὕτη δὲ, θεοφιλεῖ συζῶσα προαιρέσει, πολλὰ προσαφίερωσε σκεύη ἐν τῷ τοιοῦτῳ τῆς πανάγνου τεμένει ὑπὲρ ψυχικῆς ἐαυτῆς σωτηρίας. Ἄλλ' οὗτος ὁ μέγας ἡγεμὼν καὶ τῷ ὄντι πλουσιοπάροχος αὐθέντης Μυρζετζαμπούκης πάντως ὑπερῆρε ταῖς δαψιλέσι χο- 15
 ρηγίαις καὶ διαδόσεσι καὶ μέχρι τοῦ νῦν οὐ παύεται τὸ ἱερὸν τῆς Θεομήτορος τέμενος φιλοτίμοις κατακοσμῶν δωρεαῖς. Ἀπλῶς δὲ εἰπεῖν, || ὡς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶνδε τῶν θειοτάτων ἀνδρῶν καὶ κρατίστων ἡγε- φ. 126^β
 μόνων, οὗς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε, καὶ μάλιστα ἐπὶ τε τοῦ ἀρτίως λεχθέντος ἡγεμόνο, Ἰωάννου Μυρζετζαμπούκη καὶ αὐτοκράτορος Ἰθην- 20
 ρίας ἀπάσης τῆς ἄνω καὶ οὐ πολλάκις ἐμνήσθη ὁ λόγος ἀριωτάτου ἀρχιερέως Συμεῶν τὸ τε τῆς ἀρχιεροτελεστίας δεδοξασται ἀξίωμα εἰς τὸν τοιοῦτον ἅπαντα τόπον καὶ τὸ τῆς τῶν Χριστιανῶν ἡγεμονίας ἰλαρώτατον καὶ φιλανθρωπότατον ὑπερύψωται κράτος, ἅπερ ἄνωθεν ἐκ τοῦ τῶν φώτων πατρὸς καταπέμπεται ταῖς τῶν εὐσιβῶν ἀνθρώ- 25
 πων ψυχαῖς, διὰ τῆς παναγνοτάτης θυσίας καθαίρον αὐτάς καὶ πρὸς θεὸν ἀνάγον τε καὶ συνάπτον, ἅτε τὸ λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ αὐτῶν ἀμπλακῆματα ἐκείθεν προσειληφὸς καὶ εἰς πάντα τὸν τοῦ θεοῦ ἐπέ- χον ἐπὶ γῆς τόπον. Τὸ μὲν, ἦγουν τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα, || τῶν φ. 127^α
 ἀνθρωπίνων σωμάτων κατάρχειν πέφυκε, τιμωρίαις ὑποβάλλον τοὺς 31

1-2. καθειρμόν 2. καθαυτὸ 7. γόργορα ἀοιδίμου 8. φιλοθέου ἐν δὲ τῇ φ. ... χριστοῦ 18. ἡ λείπει 15. δαψιλαῖς 22. ἀρχιεροτελεστίας

24. ἰλαρότατον 25. τοῖς Ἐν μὲν τῷ κειμένῳ ἄνωθεν ἐν δὲ τῇ φ. πίνων ψυχῶν 30. μὲν ἦγουν Ἰγραφα: δὲ ἥως. Ἴδε Νέου Ἑλληνομαθηματικῆς Τόμ. Γ' σ. 207 κ. ε.

πταίοντας, ἵνα τοὺς λοιποὺς νουθετήσῃ καὶ τῶν κακῶν ἀποστήσῃ
 νοημάτων τε καὶ πράξεων, τοὺς δὲ σπουδαιότερους καὶ ἐπιεικείς δω-
 ρεαῖς καταστέρον, ὅπως ἀπαντας, εἰ δυνατόν, πρὸς μίμησιν τοῦ κα-
 λοῦ καὶ χρηστῶν ἔργων περιποίησιν ὑποθήξῃ τε καὶ διεγείρῃ· ὅπερ
 5 ἑκάτερον ὁ φιλευσεβὴς δηλονότι αὐθέντης Ἰωάννης Μυρτζετζαμπού-
 κης ἐπισταμένως ἐξησκηκῶς ὤπται σὺν ἄλλοις πλείστοις τῶν ἀρετῶν
 προτερήμασι, καθάπερ ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσε. Τὸ δὲ καλῶς καὶ
 θεαρίστως διατετήρηκέν ἐν πᾶσι, τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης δηλαδὴ ἀξίωμα,
 ὁ σεβασμιώτατος οὗτος Συμεὼν· ἐν ἀπάντων γὰρ τοῖς στόμασιν ἄδε-
 10 ται καὶ τὰ τοῦδε τοῦ θεοπροβλήτου ἀρχιερέως καὶ ποιμένου καὶ μι-
 μητοῦ τοῦ καλοῦ ἀρχιποιμένος ἀγαθὰ τε καὶ ἐπέραστα κατορθώματα
 καὶ τῆς ἐνούσης αὐτῷ χάριτος θείας ἔργα καὶ ἐναρέτου πολιτείας
 ἀπανθήσιατα, τὸ διὰ παντός χαροποιὸν καὶ εὐφρόσυνον, τὸ ἱλαρὸν τε
 καὶ σὺν πλείστη φιλοτιμίᾳ εὐεργετικὸν καὶ πρὸς ἀπαντας ὁμοίως ζε-
 15 νοδοχικὸν κατὰ τὸν πάλαι πατριάρχην Ἀβραάμ, τὸ τῆς εὐποιίας καὶ
 ἐλεημοσύνης ἀέναον ρεῖθρον καὶ ἰσα ποταμῷ δαψιλῶς ἀρδεῦον ἀπαν-
 τας, τὸ πρὸς ὑψηλοὺς τε καὶ εὐτελεῖς, πλουσίους τε καὶ πένητας ἴσον
 ἑαυτὸν παρέχειν βίου χαρμονῇ ψυχικῇ μέτριόν τε καὶ θεραπευτικὸν
 καὶ εἰρηνικὸν καὶ τοῦ εἰρηάρχου Χριστοῦ καὶ τῆς εἰρήνης πρυτά-
 20 νως μιμητὴν ἀκριβέστατον. Καὶ, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγων δια-
 τρίβω καὶ δόξω τισὶ τὰ πλείω τάνδρι χαρίζεσθαι, ἡ θεοχαρίτωτος
 αὐτοῦ ψυχὴ πάντων ὑπῆρξε τῶν ἀγαθῶν οἰκητήριον.

ρ. 128· Ἢ ἄλλ' ἤδη πρὸς ὄρμον ὁ τῆς παρούσης διηγήσεως λόγος ἔφθασεν.
 ὃν ὁ τῆς σεβασμίου καὶ προσκυνητῆς εἰκόνας τῆς Θεομήτορος ὑπόθε-
 25 σις καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς γεγονότων θαυμάτων εἰς δόξαν αὐτῆς κείνηκε
 καὶ προσηκόντως μνησθῆναι καὶ τῶν εἰρημένων ἀγίων αὐθεντῶν καὶ
 ἡγεμόνων, τοῦ τε ἀοιδίμου Γοργοῤῥα καὶ Καῦχόστρου καὶ τοῦ χαρι-
 τωνύμου Ἰωάννου Μυρτζετζαμπούκη καὶ τῶν ἐναρέτων αὐτῶν ἔργων
 καὶ πράξεων παρεσκευάσεν, ἵν' ἔχοιεν οἱ μετὰ ταῦτα τύπον καὶ μι-
 30 μῆσιν τοῦ καλοῦ καὶ ζῆλον ἀγαθὸν καὶ παράθηξιν. Μνήμη γὰρ δι-
 καίου μετ' ἰγκωμίων, τὸ σολωμόντειον ἔπος φησίν. Εἰ γὰρ τις βου-

3. προσμίμῃσιν 4. ἔργα 5. ἑκάτερος 6. ἐξησκηκῶς
 ὤπται 8. δηλαδὴ 9. στόμασι 11. ἐπέραστα 12. ἐνούσης
 13. διαπαντός 14. συνπλείστη 16. ἀένναον ἀρδεύον
 20. καθέκαστον λέγω 31. μετεγκωμίων

ληθείη ἐνθυμηθῆναι ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄριστον ἐνώπιον πολλῶν, ἀναγκαιὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς μίσην μετ' ἐγκωμίων ἐνεγκεῖν τῶν κατ' αὐτὸν ἔργων καὶ πράξεων τῶν ἀρίστων καὶ τοὺς ἐπακροωμῆνους εἰς τέρψιν καὶ δόξαν παρακινήσαι θεοῦ. Ὅθεν καὶ φησὶν Ἐγκωμιαζομένου δικαίου εὐφρανθήσονται λαοὶ πολλοί· ἀθανασία γὰρ ἐστὶν ἡ μνήμη αὐτοῦ. Καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδεικνύων πῶς ἀθανασία ἐστὶ καὶ ἀτελεύτητος, ἐπάγει, ὅτι καὶ παρὰ θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις· παρὰ μὲν γὰρ θεῷ γνωσκομένη τῇ τοῦ θεοῦ ἀπεράντῳ βασιλείᾳ συμπαρεκτείνεται, παρὰ δὲ ἀνθρώποις, ὅτι γραφῇ τυπουμένη καὶ τοῖς ἐπομένοις μετὰ ταῦτα παραδιδόμενη τῇ γραφικῇ διαδοχῇ ἀθάνατος τῷ ὄντι καθίσταται. Διὰ τοι τοῦτο ἀδικοίημεν τὴν ἀλήθειαν μὴ τὰ σπουδαίων καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν προτερήματα γραφῇ παραδιδόντες, καὶ μάλιστα τῶν εὐσεβεστάτων καὶ ὀρθοδόξων βασιλείων καὶ ἡγεμόνων τὰ γενναῖα ἔργα καὶ κατορθώματα, καὶ ταῦτα ὑπόχρεω ὄντες εἰς τοῦτο, ἅτε λόγου μετेशχηκότες τοῦτ' ἀμηγέπη δυναμένου ἐπ' ὄψιν παριστᾶν. Τοῦτο δ' ἀποπληρῶντων ἡμῶν τὸ θεοφιλὲς ἔργον καὶ γραφῇ ταῦθ' ὡς ἐν τύπῳ παραδιδόντων οἱ ἀκροώμενοι πάντες εἰς τε δόξαν τοῦ τῶν ὅλων θεοῦ διεγείρονται καὶ μίμησιν ὅσον ἐφικτὸν τῶν χρηστῶν ἔργων.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων ἀποχρώντως σχεδὸν τοι ἡμῖν εἴρηται. Ἄλλ', ὧ παντάνασσα καὶ παντευλόγητε κόρη καὶ παρθενομήτορ πανυπέραγνε Θεοτόκε, ἡ τῶν ἐγγιστα περὶ θεὸν καὶ ἀμέσως ἐξ αὐτοῦ ἐλλαμπομένων ἀχράντων καὶ αὐλῶν δυνάμεων ἀσυγκρίτως εἰς λόγον ὑπερκειμένη καθαρότητός τε καὶ δόξης· τριῶν γὰρ οὐσῶν τῶν περὶ θεὸν οὐρανίων αὐλῶν ἱεραρχιῶν, καὶ ἐκάστης τούτων ἐν τρισὶ συνισταμένης τάγμασιν· ἡ μὲν γὰρ, ἵνα τὸν λόγον ἐπαγωγικῶς εἴπω, ὑπάρχει, ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, ἀρχαί, ἡ δὲ ἀνωτέρα ταύτης καὶ ὡς εἰπεῖν αὐλοτέρα ἐστὶν, ἐξουσίαι, δυνάμεις, κυριότητες, ἡ δ' αὖ ἀνωτέρα τε ταύτης καὶ αὐλοτέρα καὶ ὑψηλοτέρα ἐστὶ, θρόνοι, Χερουβιμ, Σεραφίμ, ἡγουν ἢ πολυόμματά τε καὶ ἑξαπτέρυγα· αὕτη οὖν ὑπερτάτη οὐσα καὶ θεοῦ ἐγγύς καὶ ἀμέσως δεχομένη παρὰ θεοῦ τὴν ἐλλαμψίν τε καὶ μύησιν τῇ δευτέρᾳ διαπορθμεύει ταύτην· ἡ δὲ δευτέρα

1. ἐνθυμηθῆναι 3. αὐτῶν 5. γὰρ ἐστὶν 10. μετὰ ταῦτα 11. τῶν ὄντι ἀλήθειαν 15. τοῦτου 23. ἐλλαμπομένων 28. αὐ 31-32. ἐλλαμψίν

τῇ τρίτῃ, ἐκ δὲ τῆς τρίτης ἢ καθ' ἡμᾶς ἀναλόγως ἱεραρχία ἐλλάμ-
 πεται. Τῆς τοίνυν πρωτίστης [κ]αὶ ὑπερτάτης ἱεραρχίας Χερουβιμ
 δῆλον ὅτι καὶ Σεραφίμ καὶ θρόνων τῆς ἀμείσως ἐκ τοῦ θεοῦ φωτιζο-
 μένης σὺ, πανυπερευλογημένη παντάνασσα, ἐνδοξοτέρα τε καὶ τιμω-
 5 τέρα καὶ ὑψηλότερα ἀσυγκρίτως ὑπάρχεις καθ' ἁγιοσύνης λόγον καὶ
 καθαρότητος. Ὡ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἰσχύουσιν ἀτενίσαι διὰ τὴν ἐξ αὐτοῦ
 ἐξαλλομένην ἀστραπὴν τῆς ἀπειράκις ἀπείρως ὑπεραύλου αὐτοῦ θεο-
 τητος, τοῦτον ὑπὲρ σωτηρίας τῆς λογικῆς φύσεως ἐν τῇ ἰδίᾳ παρθε-
 νικῇ καὶ ἁγίᾳ ἐβάστασας γαστρὶ ἀνεκφράστῳ λόγῳ. Ναί, νύμφη
 ρ. 130^α ἀνύμφευτε, παρθενομῆτορ || Μαρία, κυρία τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ
 11 πάντων ἡμῶν, ἡ ὄντως καὶ κυρίως Θεοτόκος, τὸ τῆς ἀπροσίτου θεο-
 τητις πανάγιον οἰκητήριον, ἡ τῆς σωτηρίας ἡμῶν χρηματίσασα πρό-
 ξενος, ἡ τῶν προφητῶν δόξα, τὸ τῶν Ἀποστόλων καύχημα καὶ
 ἀγαλλίαμα, τὸ τῶν μαρτύρων κραταίωμα τε καὶ στεφάνωμα, τῶν
 15 ἀρχιερέων τὸ ἐγκαλλώπισμα, τῶν δικαίων ἡ εὐπρέπεια, τῶν μονα-
 ζόντων ἡ ἀσφάλεια, τῶν παρθένων τὸ ἀπρομάχητον τεῖχος, ἡ τῶν
 παιόντων καταφυγὴ καὶ συγχώρησις, ἡ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης
 φωτεινοτάτη νεφέλη, ἡ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ γένους σκέπη τε καὶ
 βοήθεια, ἡ τῶν πενθούτων παράκλησις, ἡ τῶν ἀσθενούντων ῥῶσις
 20 καὶ ταχυτάτη ἐπίσκεψις, τῶν θλιβομένων ἡ χαρὰ, ἡ τῶν ἀπειλισμέ-
 νων ἐλπίς βεβαία, ἡ τῶν καταπονουμένων ἀντίληψις, ἡ τῶν πιπτόν-
 ρ. 130^β των ἀνόρθωσις, τῶν ἰσταμένων ἡ συνεκτικὴ || εὐδρομία, τὸ τῶν ἀνά-
 κτων ὄχύρωμα, ἡ πάντων τῶν πιστῶς καταφρευόντων καὶ προσιόντων
 τοῖς οἰκτιρμοῖς σου θάττον ἢ λόγος ἀποπληροῦσα τὰ πρὸς σωτηρίαν
 25 αἰτήματα, ἡ τοῦ ἀγαθοῦ μόνου καὶ ἐλεήμονος καὶ φύσει εὐσπλαγχνου
 θεοῦ μήτηρ ἀγαθὴ τε καὶ εὐσπλαγχνος καὶ πολυέλεος· σὺ, ὀλβιόδωρε
 τῶν ὄντων ἀπάντων δέσποινα, κατάπεμψον ἡμῖν τὰ ἐλεή σου τὰ
 πλούσια καὶ τῇ ἀμάχῳ δυνάμει σου τὴν ποίμνην σου ταύτην καὶ
 ἅπαντα τὸν λαόν σου τὸν ἐπικεκλημένον τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ υἱοῦ
 30 σου καὶ θεοῦ ἡμῶν ἄτρωτον καὶ ἀπόρθητον διαφύλαξον, τὸν εὐσεβέ-
 στατον καὶ ὀρθοδοξότατον αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα τοῦ χριστιανικοῦ
 τοῦδε πληρώματος τῆ τῶν σῶν πρεσβειῶν κραταίᾳ ἰσχύϊ περιφραξον

1. ἱεραρχία ἐλάμπεται 3. δηλονότι 4. πανυπερευλογημένη
 5. καθἁγιοσύνης 6. οὐκ ἰσχύουσιν ἐξ αὐτοῦ 7. ἐξαλλομένην
 11. ὄντως 23. ὄχειρωμα 27. ὄντων

καὶ ἀκαταμάχητον ποίησον καὶ κατὰ τῶν τῆς πίστεως ἰχθρῶν φοβε-
 ρὸν || ἀνάδειξον καὶ ὑπόταξον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντα ἰχθρὸν ρ. 131-
 καὶ πολέμιον· τὸν νέον Γοργορᾶν καὶ εὐσεβέστατον καὶ ὀρθοδοξότατον
 αὐθέντην καὶ πιστότατον οἰκέτην σὸν τῇ χάριτί σου κραταίωσον καὶ
 ὁδήγησον εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν καὶ ὑπόταξον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ 5
 πάντα ἰχθρὸν καὶ πολέμιον· εἰρήνην σταθερὰν αὐτοῖς δώρησαι· τοὺς
 ἐπιλέκτους ὑπ' αὐτοὺς πάντας Χριστιανούς ἐν ἀγάπῃ πνευματικῇ αὐ-
 τοῖς συναψὼν· τὸν φιλόθεον στρατὸν ἅπαντα κατὰ τῶν ἀθίων ἐνίσχυ-
 σον βαρβάρων. Ὁρξὲ γάρ, ὦ πανθενεστάτη παντάνασσα, ὅτι οἱ
 ἰχθροὶ σου ἤχησαν κύκλω καθ' ἡμῶν καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦσαν κεφα- 10
 λὴν ἐπὶ τὸν χριστῶνυμόν σου λαόν καὶ δόλους καὶ μηχανὰς ἀφανι-
 σμοῦ καταπανουργέουσιν ἡμῶν. Ἄλλ' ἡμεῖς τῷ σταυρῷ καὶ τοῖς
 ὑπερφυσίαι ἐγκαυχώμεθα παθήμασι τοῦ υἱοῦ σου καὶ θεοῦ ἡμῶν. || Διὸ ρ. 131²
 ἔχχαι ρομφαίαν καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν ἰχθρῶν ἡμῶν· ὅπλι-
 σον ἡμᾶς τῇ ἐξ ὕψους θείᾳ δυνάμει σου καὶ μὴ ἡμῖν ἀλλ' ἢ τῷ ὀνό- 15
 ματί σου δὸς δόξαν· τὸν ἀρχιερέα καὶ ποιμενάρχην τῆς ἀγίας τῆςδε
 ποιμνης σου διαφύλαξον ἀβλαβῆ ἀπὸ παντὸς ἀνιάρου συναντήματος
 καὶ ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ αὐτοῦ τὸ κέρας τῶν Χριστιανῶν ὕψωσον καὶ τὸν
 περὶ αὐτὸν ἱερόν κληρὸν τῷ φωτί τῆς χάριτός σου καταλάμπρυνον
 καὶ τῇ τῶν θείων καὶ σειπτῶν ἐντολῶν τηρήσει συνέτισον· τῶν τοῦ 20
 διαβόλου ἐπινοϊῶν ἀνωτέρους ἀνάδειξον καὶ μὴ δώης τὸ ἀγίασμα σου
 καὶ τὰ εὐαγγῆ σου τεμένη, πανύμνητε δέσποινα, ὑπὸ τῶν ἰχθρῶν
 καταπατηθῆναι καὶ μιανθῆναι τὴν κληρονομίαν σου διὰ λαὸν ἡμαρ-
 τηκότα καὶ ἀπειγνωσμένον, ἀλλὰ φιλευσπλάγγχνως ἐπικαμφθεῖσα τῇ
 ἀσθενείᾳ ἡμῶν τῇ ἀστραπῇ σου || ἀοράτως ἡμῖν ἐπάρκεσον καὶ μέχρι ρ. 132²
 τέλους τὸν σὸν λαόν καὶ τὴν σὴν κληρουχίαν σὺν τῷ πιστοτάτῳ αὐ- 26
 θέντῃ καὶ βασιλεῖ ἀσινῇ καὶ ἀπόρθητον [κ]αὶ ἀδούλωτον ἐν εἰρηνικῇ
 καταστάσει διαφύλαξον, ἐγκαυχωμένους τῇ δυνάμει καὶ χάριτι τῆς
 πανυπερηνδόξου καὶ προσκυνητῆς εἰκόνης τῆς βασιλείας σου, ἵνα διὰ
 παντὸς δοξάζεται σου τὸ πανάγιον ὄνομα καὶ τοῦ σοῦ υἱοῦ, τοῦ 30

3. γοργορᾶ 6. σταθροῶν 14. ἔκχεον ἐξεναντίας 15. ἐξ-
 ὕψους 17. ποιμνησοῦ συναντήματος 22. ευαγγῆ 24. φιλευ-
 σπλάγγχνος 29-30. διὰ παντὸς κατὰ διόρθωσιν τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
 διὰ πάντων 30. δοξάζεται

Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ΣΗΜ. Ἀνωτέρω ἐν σ. 411, 14 ἀντὶ λαχόθεν γράφει λαχὸν καὶ πρόσθετος τὸ λαχόθεν εἰς τὰς διαφόρους γραφὰς τοῦ κειμένου.